

Zpravodaj

Společnosti přátel Itálie

rok: 2010 • ročník: XV • číslo: 3-4

Adresa redakce:

Brixho 21, 162 00 Praha 6
Tel./fax: 235 362 939
Mobil: 606 648 317

Internet:

prateitalie@seznam.cz
www.prateitalie.eu

Číslo účtu:

1937698369/0800

Odpovědný redaktor:

Rostislav Pietropaolo

Náklad:

630 výtisků

Sazba a tisk:

Firma KELOC PC, spol. s r.o.,
náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla:

31. března 2011

Dlouhý biblický exodus k demokracii

Z Itálie, která je pro mnohé stále nejkrásnější zemí světa, přicházejí znepokojující zprávy o smutných událostech, vážně podkopávajících základy demokracie. Měly by znepokojovat i ty, kdož se vzdálení od hranic země, stojící na televizi a mediální manipulaci, domnívají, že jsou před zárodky populistického a antidemokratického úpadku v bezpečí.

Nehodlám se tu věnovat italské politice, v této zemi vzbuzující jen omezený zájem a kterou na seminářích o současné Itálii mistrovsky popisuje vynikající dr. Holub. Takové důkladné zamyšlení by totiž vyžadovalo daleko větší prostor, než ten, co jsem dostal k depozici. Chtěl bych naopak zahájit svou – doufám že dlouhou a plodnou – spolupráci se Zpravodajem Společnosti přátel Itálie reflexí o vztahu mezi demokracií a občanskou společností v České republice.

Z více stran čtu projevy zklamání nad vratkostí demokratických principů v této zemi. V Respektu vyšel před časem zajímavý článek, v němž psali „pokud si na jedné straně Češi dnes mohou myslet, že jejich země je na dobré cestě k materiálnímu bohatství, na straně druhé se cesta k tomu, aby skutečná demokracie zapustila kořeny, zdá být nejistou a plnou velkých překážek. První z nich je nepochybně korupce, zdánlivě neodstranitelná a zde bohužel rozšířená na úrovni věru nedůstojné moderní civilizované země. Korupce, držící krok s naprostou nehybností české policie a jejím ostudným podřízením politické moci“. Bohužel i v Itálii to je gangréna, která dosáhla alarmujících rozměrů. Avšak kdyby nic jiného, tak alespoň občas se musí některý z politiků zpovídat před soudem, jako nedávno zatčený bývalý prezident Regionu Sicílie, který si za těžké zvyhodňování Cosy Nostry musí odsedět šest let.

Když slyším českého ministra obrany Vondru křičet o perzekuci své osoby a své strany ve věci obvinění, že měl vědět o nafouknuté zakázce (766 milionů Kč namísto 85!), kterou společnost PromoMo-Pro vyhrála na audiovizuální služby během českého předsednictví EU, tak mi to, byť v menším, připomíná určité italské osobnosti. Při jakémkoliv obvinění ihned křičí o spiknutí. I když je Vondra místopředsedou strany v mých očích zcela diskreditované a nesoucí spoluvinu za vysokou úroveň korupce v této zemi, přesto si vážím člověka Vondry, bývalého disidenta a signatáře Charty 77. Obdivuji též jeho úsilí zabrzdit (uvidíme, jak účinně), tu věru ostudnou situaci, zanechanou mu na Ministerstvu obrany jeho předchůdcem Bartákem. Tamní vztahy mezi funkcionáři, kteří zadávali tučné zakázky často zbytečné a někdy dokonce nefunkční vojenské techniky a firmami, vyhrávajícími soutěže, byly opravdu hodny nějaké latinskoamerické země.

Nevím, zda je tento hon na spiknutí výsledkem infekce ze zkaženého vzduchu, přicházejícího od umírající italské politické kultury. Tam obviněný nikdy neodpovídá k meritu obvinění, jež se ho týká, ale spíše se rovnou snaží delegitimizovat instituci, která vůči němu rekrimínace vznesla. Anebo je to výsledek všeobecného oslabení demokratic-

kých principů, jak vidíme například v Maďarsku s jeho nedávným zákonem proti svobodě tisku?

Nicméně Vondra by měl vědět, že kdo v moderním a zralém právním státě zastává veřejnou funkci a je obviněn z protiprávního jednání, je především povinen rychle a jednoznačně prokázat, že se obvinění nezakládá na pravdě. A pokud tak není schopen učinit, má odstoupit, aby uchránil důvěryhodnost instituce, kterou zastupuje. Sklouznout po merituu věci a vyrazit do protiútku vůči tomu, kdo dotyčného obžaloval, znamená de facto zahalit podezření z viny temnými stíny.

Tím vším chci říci, že dvacet let po revoluci jsou cesta a perspektivy prosazení demokratických zásad ještě nejisté. A nemyslím tím jen sametovou revoluci. Protože ta byla dle mého názoru jen místním odrazem revoluce, která zasáhla celou planetu – konce studené války. V západních státech, od konce 2. světové války, byla lidská práva a sociální stát – s následným veřejným zadlužením – většinou cenou uplácení voliče, aby nehlasovali pro levici. Za vzrůstající blahobyt, kterého jsme si užívali v západní Evropě, zajisté nevďčíme přirozené dobrotě a štědrosti Američanů, jak by nám rádi namluvili někteří předpojatí a záminky hledající komentátoři. Vďčíme za to naopak americkým obavám, že by zchudlá Evropa nakonec přinesla hlasy evropským komunistickým stranám. V tomto směru je emblematický případ Italské komunistické strany, jedné z nejsilnějších v Evropě, jejíž síla držela krok se společenskými a hospodářskými potížemi Itálie a s tím souvisejícím bojem za lidská práva. Když k tomu přidáme nutnost zajistit si stabilní trh, přijímající vlastní produkty a vlastní kapitál, pochopíme, že dobrota Američanů s tím má málo společného.

To se jasně ukázalo po pádu Berlínské zdi. Paradoxně to byla událost, která sice konečně umožnila bývalým satelitům zbavit se moskevského jha a vydat se na strmou a těžkou cestu demokracie, ale způsobila též oslabení západních demokracií. Vládnoucí elity již nemusely krmit početné voličstvo, aby zůstalo hodné, ale naopak se začaly starat o ochranu sebe sama. Dnes už strašák Sovětského svazu nikomu strach nenahání a volit levici v globalizované ekonomice, ovládané kapitály rychlými jako kliknutí myši, bohužel znamená volit více méně

prázdnou kandidátku. Odtud pochází všeobecné oslabení demokratické kultury a barbarizace politiky.

Máme tu tedy Itálii, zemi umírající demokracie a Českou republiku, zemi rodící se demokracie (pro zjednodušení připuštěme, že 2. světová válka byla nepopsaným listem), ale po dvou desetiletích pokroku to vypadá, že v mrtvém bodě zapadla do písku. Dvě velice odlišné situace, v některých bodech opačné a neslučitelné. Je jim však společný ta stagnace, kde stát již nepředstavuje vůdčí sílu společnosti, ani onu entitu, nejen zaručující a bránící právo, ale i podporující jeho šíření a prosazování na všech úrovních společnosti. Stát jakoby se naopak stal unaveným správcem, neschopným a bez nápadů, starajícím se jen o veřejné účty a nemajícím ani tu slušnost, aby nechal restriktivní opatření dopadnout i na vlastní představitele. Ti naopak žijí ze stále tučnějších prebend, jež by se spíše hodily do oživlého středověku.

Čas dá možná za pravdu těm, kdo umí čekat. Ve Starém zákoně se praví, že čtyřicet let je třeba k dokončení exodu židovského národa z Egypta do Palestiny. Možná to tak bude i s exodem z totality do demokracie. Vždyť bylo též zapotřebí dvou generací, než se tíseň komunistického totalitního režimu rozplynula v nicotu. To by mohlo znamenat, že zrovna tolik jich bude zapotřebí, než dojdeme na konec oně strmé cesty. Pokud tomu tak je, můžeme si říci, že jsme v půli té nelehké trasy s tolika a tak velkými překážkami, že mnohé odrazují – viz nízká účast u volebních urn a všeobecný nezájem o politiku. Politika již není prožívána jako agora, kde je možno požadovat změny, ale jako virus, kterému se nevyhneme a jež lékařská věda nedokáže léčit.

Přesto to nemůžeme a nesmíme vzdát. Nesmíme, již pro účtu k sobě samým, k našim dětem a ke všem, kdo položili život při obraně svobody a lidských práv. V rámci našich omezených možností toho sami zajisté dokážeme málo. To málo se pak dnes zdá být ještě menším, když pomyslíme, kde skutečně skončí voličský hlas. Za situace, v níž nám chybí možnost hlasovat pro skutečnou alternativu. Ale v jedné oblasti ještě můžeme rozlišovat – tou je občanská společnost. Odjakživa totiž sdružování neboli sjednocování lidí, jež spojují jejich po-

třeby a naděje, bylo motorem změn tam, kde se výměnou a konfrontací myšlenky rodí, zrají a přetvářejí v akci.

Možná není náhodou, že televize má tak velkou moc. Televize, do níž se každým rokem investují závratné částky, nehledě na další média. Zajisté je to zázračný prostředek ohromných možností, zůstává však pasivním nástrojem pro uživatele manipulovatelného silnou mocí (vysoké náklady na provoz televize vedou k centralizaci do několika málo rukou). Mimo riziko dezinformace (stačí uvést Itálii, kde 80% osob získává informace jen z televize, z velké většiny podléhající jedinému Cenzorovi) navíc lidi izoluje. Televize, coby náhražka virtuálního společenství, dává pak elitám záruku osamocněných bytostí v roztržitém a nehomogenní společnosti. Je to ono staré římské *divide et impera*. Dnes musíme říci *trade et impera*, vysílejí a kontrolují. Ruku v ruce se stále nekontrolovanějším konzumismem nás v našich přáních reklama (zvrhlý to rodič komerční televize) izoluje od ostatních a nutí nás, abychom svou nespokojenost řešili nákupem předmětů a služeb. Motem se tak stává *trade, vende et impera*, vysílejí, prodávají a kontrolují.

Musíme tedy tento proces zastavit a navrátit se ke spolčování. Když většina z nás již nepracuje ve velkých továrnách, kde tisíce osob sdílely fyzické prostory a materiální potřeby, jedinou dnešní schůdnou cestou je zmocnit se znovu našeho prostoru společenství a výměny, protože tam se rodí aspirace lidských práv a akce k jejich dosažení. V rámci toho mála času, který je mi vymezen, jsem proto hrdý na to, že se mohu účastnit aktivit Společnosti přátel Itálie, pro jejíž časopis mám nyní to potěšení psát.

Existenci takovéto asociace považuji za velmi významnou, jsem jejím neúnavným obráncem a propagátorem. Nejen pro lidské sympatie, které chovám k jejímu historickému tvůrci a inspirátorovi a k jeho nenahraditelné pravé ruce, přemilým přátelům, kteří mě do Společnosti uvedli, ale jako uznání jejich doposud vykonané, objemné a soustavné práci na spolčování v nejhlubším slova smyslu. Je to činnost věru chvályhodná, hlavně když pomyslíme na společenský kapitál, který v České republice bohužel vidím ještě tak slabý a nejistý. Ať je to vlivem všeobecné rezervovanosti severních ná-

rodů, zničujícího odkazu čtyřiceti let podezřívání a zrad, vzdálenějších ozvěn Mnichovské dohody či ještě vzdálenější porážky na Bílé hoře. Může se to zdát málo, ale dle mého názoru je účast na aktivitách Společnosti, přijímání jejich vznešených záměrů a cílů, setkávání se s osobami a přáteli, kteří spolu s námi sdílejí nejvyšší ideály a aspirace, tím nejlepším, co můžeme činit pro prosazení, posílení, obranu a podporu demokracie v České republice.

V naději, že Itálie není ještě zcela na odpis a že politické kóma, do něhož na posledních sedmáct let upadla, je ještě vratným stavem, snažme se učinit pro mladou demokracii v této zemi, co je v našich silách. Zemi, jejíž současná vláda, byť daleka hanebným trestným činům, jako je vykořisťování prostitutek nezletilých, však zajisté není prosta korupce. Vzpomeňme na skandál bývalého ministra životního prostředí Drobila a naprostou absenci vize budoucnosti, do níž by měla být vedena tato země.

Můj příspěvek nechce být jen upřímným uznáním a oceněním Společnosti přátel Itálie, ale i výzvou k reflexi o významu, jaký má tato naše milovaná Společnost a všeobecněji spolčování, pro podporu a šíření demokratických principů. Vloni Společnost oslavila prvních dvacet let od svého založení, ne náhodou stejných dvacet let jako znovunalezená svoboda. První generace uběhla a hodně práce bylo vykonáno. Zrovna tolik jí ale zůstává i pro následující generaci, která si už nepamatuje, co bylo před rokem 1989, nespokojí se s tím, čeho bylo doposud dosaženo a oprávněně bude vznášet svá očekávání a požadavky. Úkolem nás, rodičů této nové generace, je být na výši jejich legitimních požadavků, nasměrovat ji a doprovázet na cestě tohoto velkého exodu do země zaslíbené demokracie.

Andreas Pieralli

Hold Plzně Itálii

Během března tohoto roku proběhlo v západních Čechách několik významných kulturních setkání a výstav na česko-italské téma, připojujících se k reflexi 150. výročí sjednocení Itálie. Toto datum, spojené s emancipací moderního národa, má tradičně v českých zemích

značnou rezonanci, především díky po generace zažitému obrazu rakouské monarchie jako vězení národů, proti němuž Češi i Italové bojovali společně. Nesamozřejmost existence svobodných národních států vytvářela ideální podmínky pro vzájemné vztahy, rozvíjející se zvláště v 19. století. Jim byly věnovány v Plzni tři paralelně probíhající akce, které odrážely zájem plzeňských kulturních institucí o italskou tematiku.

Zahajovala je obsahově bohatá konference s výstižným názvem „Naše Itálie“, o níž jsme čtenáře již v předchozím čísle informovali. Tradičním zázemím jarních vědeckých setkání v Plzni je Studijní a vědecká knihovna, která se na tři dny stala místem společenských, přátelských a vědeckých setkání věnovaných odrazu italské kultury v českých zemích. Jejích zahájení se účastnila kulturní atašé a ředitelka Italského kulturního střediska paní Ruggiero v doprovodu statutárního místopředsedy Společnosti přátel Itálie, Dr. Pietropaola. Mezi účastníky konference bylo též několik předních italských a jihoevropských bohemistů (Catalano, Cadorini, Klabjan). Přednášky sledovaly stopy, které zanechali Italové v českých zemích díky kulturnímu importu. K němu patřila tradičně především hudba, divadlo a balet, jimž bylo věnováno několik zajímavých referátů, mapujících podíl italských děl i interpretů na kulturním životě především v metropoli. Frekvence italských námětů v české literatuře na příkladu Nerudovy Francesca di Rimini v podání nejvýznamnějšího současného romanisty, profesora Jiřího Pelána, naznačila, že jde o témata s velkou rezonancí. O tom, že pronikala do obecného povědomí i jako italský výchovný román, doložil zajímavý diskusní příspěvek, věnovaný slavnému *Il Cuore* z pera Edmonda de Amicis.

Konference především zkoumala inspirace, které si přiváželi Češi ze svých cest do Itálie a jejich zakotvení v českém umění, literatuře i politice. Ze severní Itálie byla pozornost věnována Terstu (Češi na Jadranu) a tzv. rakouské Itálii (Benátkám, Milánu), v níž nesměla chybět ani reflexe vojenské turistiky na státní útraty ve vojsku Radeckého, potlačujícího boje za osvobození Itálie. Řím a Neapolsko, zvláště pak antické vykopávky v Pompejích, přitahovaly zájem vzdělanců o antiku, k nimž, jak doložily referáty konference, patřili v nemalé míře i Češi. Konference reflektovala i různé sociální vrstev,

kteří Itálii navštívili. Mezi nimi nespornou kuriózou byl Alois Beer, naivista z Dobrušky, o jehož cestě do Terstu a Benátek, která byla protikladem pobytu rakouského generála v Itálii, poutavě vyprávěla Nella Mlsová. Milena Lenderová seznámila s osobností italského lékaře Paolo Mantegazzy, Tat'ána Petrasová a Milan Hlavačka představili italskou architekturu i její nejznámější tvůrce Nobileho a Negrelliho, jejichž působitě bychom našli na četných stavbách rakouské monarchie. Vedle geniálních individualit zaujali přednášející též italská dělníci a jejich osudy v Čechách, kteří po tisících pomáhali budovat především zdejší dopravní infrastrukturu. Zatímco obyvatelé českých zemí jezdili za krásami Itálie na jih, její obyvatelé cestovali za prací na sever a přinášeli sebou své zvyklosti, včetně specialit italské kuchyně. O jejím pronikání do středoevropského prostoru zazněl zajímavý referát, naznačující, že trend italizace jídelníčku začal již v 19. století.

Vedle konference ukázaly tři velkolepé výstavy, které se konaly v Západočeské galerii, Západočeském muzeu a samotné Studijní a vědecké knihovně v Plzni na mnohostrannost odrazu italského přínosu v české kultuře, jeho prolínání, sblížení a širokou reflexi italských témat všeobecně. Od vědeckých monografií věnovaných výtvarnému umění a historii přes cestopisy, vzpomínky, krásnou literaturu a poezii až po kuchařky a bedekry mohli obdivovat návštěvníci konference šíři pokladů Studijní a vědecké knihovny na výstavě, doprovázené při instalaci i typickými reáliemi italského života.

Výtvarnou stránku italské inspirace mimořádně zajímavým způsobem představila výstava *Ach! Italia, cara mia!*, která v galerii Masné krámy v Plzni uvedla díla českých umělců 19. století (koncepte Roman Praha, kurátorka Iva Jonáková). Kvalitní výběr exponátů z Národní galerie v Praze a z mnoha kulturních institucí i hodnotný katalog, mapující přehledně pobyt českých umělců v Itálii, dokládají v oblasti malířské i sochařské tvorby mimořádně okouzlení italskou krajinou, antickým i soudobým světem Apeninského poloostrova.

Námětově blízkou, avšak zaměřenou na konkrétní vazby západočeské metropole k Itálii byla výstava z bohatých sbírek Západočeského muzea, které zvláště v oblasti uměleckého řemesla

a užitého umění předvedlo pestrou škálu vynikajících exponátů z daleko širšího časového úseku - od raného novověku do počátku 20. století. Výstava Itálové a italské v Plzni (koncepce a kurátor Jan Mergl) zaplnila sál Západočeského muzea v Plzni. Ostatně typickým projevem italského importu je též renesanční architektura města Plzně, představovaná městskou radnicí, která dodnes dotváří hlavní plzeňské náměstí. Závěr mimořádně zdařilé výstavy Západočeského muzea přesáhl až do počátku 20. století vynikající sbírkou válečných italských medailí.

Z konference bude vydán sborník, v němž čtenáři, kteří neměli tu možnost účastnit se zajímavých přednášek, najdou informace o česko-italských setkáních, která obohatila kulturní horizont českých zemí a současně ukázala na mnohostranné působení italského národa ve středoevropské zemi, patřící vždy mezi její přední obdivovatele.

Irena Bukačová

Mezinárodní konference k 150. výročí sjednocení Itálie

V březnových dnech tohoto roku jsme si připomněli 150. výročí sjednocení Itálie, které vyvrcholilo 17. březnem 1861, kdy Viktor Emanuel II. byl vyhlášen králem italského království.

K připomenutí této události se ve dnech 3.–4. března 2011 konala konference nazvaná „Sjednocení Itálie. Prolínání historie mezi Tiberou a Vltavou?“. Datum nebylo zvoleno náhodou, poněvadž právě 4. březen byl též významným jubilejním dnem v tomto procesu – 4. 3. 1861 bylo sjednocení Itálie vyhlášeno italským parlamentem. Konference proběhla pod záštitou Velvyslanectví Italské republiky a na její organizaci se podílela Společnost přátel Itálie společně s Italským kulturním institutem v Praze, Italsko-českou obchodní komorou, Jihomoravským krajem, Muzeem města Brna, Společností Dante Alighieri v Praze a Husitskou teologickou fakultou Univerzity Karlovy.

Byla započata ve čtvrtek 3. března ekumenickou bohoslužbou slova v krásném prostředí

kaple Italského kulturního institutu, slouženou děkanem Husitské teologické fakulty UK profesorem ThDr. Janem Blahoslavem Láškem, děkanem Katolické teologické fakulty UK Th.Lic. Prokopem Brožem, Th.D. a biskupem Starokatolické církve v ČR Mgr. Dušanem Hejbalem.

Po ekumenické bohoslužbě se účastníci přesunuli autokarem do Brna na Špilberk, kde za přítomnosti představitelů Jihomoravského kraje a dalších místních účastníků položili věnce k hrobu karbonářů, kteří na Špilberku zemřeli. Poté proběhl odpolední přednáškový program zakončený společnou prohlídkou prostor Špilberku.

V pátek 4. března se konala konference v Praze v Italském kulturním institutu. Po úvodní italské a české hymně účastníky konference pozdravil zástupce J. E. Velvyslance Italské republiky velvyslanec rada Giandemente de Felice a místopředseda zahraničního výboru poslanců sněmovny České republiky Mgr. David Šeich. Poté následovaly zdravice představitelů organizací, které se na organizaci konference podílely. Konference, při níž zazněly zajímavé příspěvky českých i italských badatelů, probíhala až do podvečerních hodin.

Mezi tématy bylo jak samotné risorgimento a témata týkající se sjednocovacího procesu na Apeninském poloostrově, tak i například postoje církve v této problematice (v příspěvcích prof. Dr. Ctirada Pospíšila Th.D., PhDr. Jitky Jonové Th.D. či Mgr. Jana F. Pavlíčka) či kontakty českého prostředí s italským sjednocovacím procesem (v příspěvcích PhDr. Dagmar Baumannové, CSc., PhDr. Pavla Balcárka či ThDr. Mgr. Pavla Helana, Th.D). Zahraniční host, profesor Francesco Caccamo, zase seznámil účastníky s pohledem na risorgimento z hlediska současné historiografie a dr. Massimo Tria s některými aspekty pohledu na risorgimento v italském filmu. Velmi zajímavý byl i příspěvek prof. PhDr. Miroslava Hrocha, Ph.D. na téma Italské risorgimento v kontextu formování národů v Evropě. Celkově bylo během dvou konferenčních dnů předneseno 14 příspěvků od badatelů z různých institucí z Čech, Moravy i Itálie a je připravován sborník, ve kterém budou v italském jazyce k dispozici širší veřejnosti.

Pavel Helan

Itálie nejbohatší klenotnice pokladů UNESCO

O sedmi divech světa slyšel každý. Jsou již více než dvě tisíciletí popsány řeckým básníkem Antipatrem ze Sidonu. Rozkládaly se poměrně blízko sebe, ve Středomoří. Po dvou ležely na územích Egypta – Velká pyramída v Gíze a Maják v Alexandrii, v Řecku – socha boha Dia v Olympii a kolos na ostrově Rhodos, dále na území Turecka Artemidin chrám v Efesu a mausoleum v Halikarnasasu. Sedmý div pak dominoval na území současného Iráku – proslulé Visuté zahrady Semiramidiny v Babyloně.

Ve středověku kandidovalo mezi divy světa dalších sedm unikátů, tentokrát rozložených v dálavách celé širé Planety – od střední Ameriky, přes Evropu, Afriku až k východní Asii. V jižním Španělsku to byla Alhambra, která plnila funkci pevnosti a rezidence Maurů, v jižní Británii dominantní – katedrála Salisbury, představující mimořádnou svatyni, jejíž výše dosahovala 123 metrů. V dálné Asii, na území Kambodže, zase monumentální soubor chrámů - Angkor Vat byl areálem, zahrnujícím více než sto svatyní hlavního města Khmérů. Jeskyně 10 000 Buddhů – ukrytá u města Luo Jang, v centru Číny, ukryvala přes 100 tisíc soch buddhismu, na území Sýrie pak dochovaný, slavný křížácký hrad – Krak de Chevaliers, symbolizoval moc a sílu rytířů.

Konečně v Mexiku rozložený komplex – Tenochtitlan, na jehož ploše dnes leží hlavní metropole země, byl od roku 1500 největším městem světa, dominantu centra Afrického kontinentu zase tvořilo – Velké Zimbabwe, které bylo současně středem stejnojmenné říše.

V roce 2010 svět lidstva dospěl do dalšího historického bodu. Jeho jednu z dominant představuje nemalý úkol – uchovat pro další rozvoj – „hodnoty přírody i kultury celé Planety Země“. Hodnotami přírodními jsou rozuměny „klenoty její přirozené tvárnosti“, kulturními pak „poklady vytvořené na Planetě tvory nejvyššími – „Homo sapiens“, v tisíciletích jejího vývoje.

Převratný okamžik i mezník tohoto úsilí bude navždy představovat právě závěr památného II. tisíciletí letopočtu křesťanů, kdy vznikla jedinečná, nadnárodní úmluva – „Konvence uchování světového dědictví – UNESCO WORLD HERITAGE“. Její zásady v okamžiku nástupu roku 2010, stvrdilo a členství přijalo již – 156 zemí všech kontinentů a celkově pak – na Planetě Zemi, bylo –v tomto roce, chráněno již 891 unikátů, ležících ve 150 zemích, 6 kontinentů.

Mimořádnou roli, v rámci celé světové klenotnice, hraje v současnosti Itálie. V roce 2010 její celkový seznam pokladů UNESCO zahrnoval – celkem 44 položek a několik let již vévodí – na prvním místě světového seznamu. Dominuje o dva klenoty před druhým Španělskem a o 6 před třetí Čínou.

ABECEDNÍ PŘEHLED – 44 POKLADŮ UNESCO V ITÁLII

AGRIGENTO – archeologický areál řecké kolonie, s pozoruhodným „Údolím Chrámů“.

ALBERTOBELLO – oblast prehistorických obydlí zvaných – „trulli“.

AMALFITANA – jižní, pobřežní kulturní krajina kulturních klenotů.

ASSISI – basilika Svatého Františka a sídla.

AQUILEIA – basilika, zdobená mozaikami a památkou naleziště z dob starého Říma.

BARUMINI – obranné konstrukce – „nuragy“.

CASALE – sídlo – vila římská ze IV. století.

CASERTA – palác italských králů, park, akvadukt a komplex Saint Leucio.

CASTEL DEL MONTE – monumentální hrad „Koruna Apúlie“ na vzdáleném jihovýchodě.

CERVETERI, TARQUINIA – pozůstatky nekropole Etrusků, v severozápadním sousedství Říma.

CILENTO, VALLO DI DIANO, PADULA – národní parky, pravěká sídla – Paestum a Velia.

CINQUE TERRE, PORTO VENERE – pobřežní kraj a ostrovy Palmario, Tino a Tineto.

CRESPI D'ADDA – památné průmyslové městečko a sídliště dělníků, na severozápadě země.

DOLOMITY – unikátní pohoří a v Itálii jedinečná, přírodní klenotnice.

EOLIE – liparské sopečné ostrovy, ležící v severovýchodním sousedství Sicílie.

FERRARA – centrum umění a renesanční metropole knížat rodu D Este.

FLORENCIE – historické centrum mimořádně krásné metropole císařů říše Římské.

GENOVA – „nové třídy“ a reprezentační paláce v přístavní metropoli.

HORSKÁ ŽELEZNICE – horská dráha Albula-Bernina, postupující přes hranice do Švýcarska.

I SASSI DI MATERA – obydlí Troglodytů na dalekém jihovýchodě, u zálivu Tarentského.

MANTOVA, SABBOINETA – dvě renesanční města, ležící v údolí řeky Pádu.

MILANO – chrám a konvent dominikánů, s malbami Leonarda da Vinci.

MODENA – monumentální stavby - katedrála, brána a náměstí v metropoli knížat.

NAPOLI – historické jádro třetí největší metropole, při jihozápadním břehu země.

PADOVA – první botanická zahrada světa, v universitním městě, na severovýchodě země.

PIENZA – historické centrum toskánského města s mimořádně krásným náměstím.

PISA – Dómské náměstí, se světoznámou „šikmou věží“.

POMPEI, HERCULANEUM, TORRE – památné areály civilizací staré říše Římské.

RAVENNA – metropole císařů Římských, s jedinečným souborem křesťanských monumentů.

ROMA(ŘÍM) – historické centrum památné metropole země a basilika San Pietro ve Vatikánu.

SAN GIMINIANO – centrum malého městečka krásných věží, ležící na kopci a obývaného od dávných dob Etrusky.

SIENA – historické centrum pozoruhodného, středověkého města, oběhaného hradbami

SVATÉ HORY – 9 poutních míst s kaplemi, ležících na severozápadě – v Piemonte a Lombardii.

SYRAKUSY, PANTALICA – ostrovní – sicilská metropole a nekropole v horách.

TIVOLI – letní sídlo císařů Říše Římské – „vila d’Este“, severovýchodně od Říma.

TORINO – rezidence vévodů Savojských, domínující královským parkům v milionové metropoli severozápadu.

URBINO – historické centrum městečka, na západním pobřeží, s palácem – „Ducale“.

VAL DI NOTO – osm barokních měst, v údolí na jihovýchodě Sicílie.

VALCAMONICA – prehistorické malby a rytiny na skalách, v údolí Lombardie.

VAL D’ORCIA – krajina v údolí.

VENISE – světoznámá metropol poutníků „Benátky“, rozložená na vodní laguně.

VERONA – středověké, historické město a jedinečná vojenská pevnost.

VICENZA, PROVINCE VENETO – město a stavby mistra renesance architekta Palladia.

VILLA ADRIANNA – soubor staveb u města Tivoli, z dob legendárního císaře Hadriána.

Regionální rozložení lokalit situovaných v severní třetině italské pevniny

1) dva hraniční regiony severozápadu – piemonte a liguria

Západní výspa Itálie - region PIEMONTE, patří k nejrozsáhlejším krajům země. Naopak k nejmenším se řadí jižní soused – region LIGURIA. Celkově jsou zde střeženy čtyři lokality světového dědictví UNESCO.

Piemontu dominuje centrální milionová metropole – Torino, v níž je chráněna jedinečná rezidence vévodů Savojských. Na severu, při hranicích Švýcarska dominují nejnověji zapsané – Svaté hory, rozložené také v sousední Lombardii. Představují „9 „svatých hor“, s kaplemi zbudovanými v XVI.–XVII. století.

V Ligurii pak tvoří protiklad bizarní přírodní krajina pobřeží Ligurského moře, nazývaná Cinque Terre. Je tvořena skalisky a roklemi, na severu ji ohraničuje městečko Monterosso, na jihu přístav Portovenere. Pobřeží je lemováno od severu postupujícími, romantickými městečky i vesničkami – Levanto, Monterosso al Mare, Vernazza, Corniglia, Manarola, Rio-

maggiore a Porto Venere. Nejnověji pak byla zapsána přístavní metropole Genova (Janov).

2) SEVERNÍ REGION – LOMBARDIE

Lombardský region, rozložený v centru severní Itálie sousedící se Švýcarskem. Představuje pozoruhodnou krajinu hor, nížin a jezer. Současně je také bohatou oblastí tisícileté historie kultury. Počátkem III. tisíciletí zde byly střeženy čtyři lokality světového dědictví UNESCO. Dominantou představuje druhá nejrozsáhlejší metropole Itálie – Milano. V nedalekém, východním sousedství leží pozoruhodné průmyslové městečko – Cresspi d'Adda. Třetím unikátem jsou prehistorické malby na skalách, v údolí – Val Camonica, rozloženém na severovýchodě a při hranicích Švýcarska, severně odtud pak nejnovější a jedinečná lokalita, Rhétská horská železnice, postupující ze Švýcarska do Itálie.

3) DVA REGIONY SEVEROVÝCHODU – VENETO a FRIULI VENEZIA GIULIA

Veneto, leží na severovýchodě země, patří ke světoznámým cílům turistiky, celého světa. Mezi pěti klenoty světového seznamu UNESCO, mají bezkonkurenční postavení Benátky – Venezia, světoznámá metropole poutníků celého světa, rozložená uprostřed kouzelné, Benátské laguny.

Západně od Benátek leží další tři jedinečné metropole. Nejbližší Padova, uchovává první botanickou zahradu světa, dochovanou v originální kompozici. Severozápadně ležící – Vicenza, představuje stavby mistra dob vrcholné renesance – architekta Palladia. Dále pak na západě dominuje historické město, s monumenty z dob antiky, středověku i renesance a jedinečný příklad vojenské pevnosti – Verona.

Na vzdáleném, východním protipólu a u hranic Slovinska, v provincii složité citovatelné – FRIULI VENEZIA GIULIA, leží pak město Aquilee, které bylo jednou z nejvýznamnějších a nejbohatších metropolí pozdní říše Římské. Zdejší pozoruhodná bazilika je zdobena výjimečnou mozaikovou dlažbou a představuje svatyni, která hrála podstatnou roli při evangelizaci značné části centrální Evropy. Nejnověji pak – v roce 2009 přibyl pátý unikát – přírodní, horský areál Dolomity, rozložený přes hranici obou regionů.

4) CENTRÁLNÍ REGION SEVEROVÝCHODU POLOOSTROVA – EMILIA ROMAGNA

Centrální region, dominující při severním úpatí Apeninského poloostrova, patří mezi bohaté klenotnice světových pokladů. Počátkem III. tisíciletí, křesťanského letopočtu zde byly střeženy čtyři unikáty světového seznamu UNESCO.

V centru východního pobřeží je to bývalá metropole Římského císařství, s unikátním souborem ranně křesťanských monumentů a mozaik – RAVENNA. Severně pak pozoruhodná delta řeky Pádu a společně s ní – ve vnitrozemí ležící, slavná metropole renesance a centrum umění – FERRARA.

V samém centru kraje dominují pak monumentální stavby – katedrála, brána na náměstí, v metropoli, která je sídlem arcibiskupa – v MODENĚ, konečně pak při severní hranici provincie, nejnověji zapsaná dvojice měst Mantova a Sabbioneta.

Název "EMILIA" má původ v římské cestě „Via Emilia“, kterou dal roku 187 př.n.l. vybudovat konzul Marcus Aemilius Lepidus. Byla vojenskou trasou, s významným posláním – zajištění bezpečnosti severní Itálie.

Vladislav Tkáč

Itálie nezkažená masovou turistikou

Masová turistika sice přináší peníze a vytváří pracovní místa, ale dnes už s tím asi mnozí budou souhlasit: je to jed. Postačí se projít pražskou Celetnou ulicí, kde za chvíli budou jen obchody vystavující úplně stejné skleněné suvenýry, trička a matřjošky a kde do Vás neustále někdo strká a proto nemáte možnost se soustředit na výklad posledních knihupectví, která tam doposud přežila. Pokud se to nezmění, některé ulice v centru Prahy budou za několik let jako San Marino. Z architektury se stane kulisou, za kterou se skrývají obchody. Na početných místech v Itálii je to podobné – jen naštěstí je v tom trochu více fantazie a větší výběr. Nicméně chodit během turistické sezóny po florenst-

ské Via dei Calzaioli či v blízkosti benátského Ponte di Rialto není žádný požitek.

Naštěstí ale na jih od Alp je těch památek či přírodních krás tolik, že ještě dnes můžete najít Itálii nefalšovanou, kde je možné se zastavit a v klidu se dívat na překrásnou krajinu, navštívit starý kostel, zastavit se na náměstí a vypít si v příjemné atmosféře aperitiv. Jak dlouho to vydrží nevím, ale je ještě čas. Itálie je jak známo dlouhá bota, tak v této kapitole bude možné se zmínit jen o místech, které znám nejlépe a která mám nejradši. Je to střední Itálie, čímž myslím oblast která jde zhruba od Florencie na jih až prakticky k severnímu cípu Říma. S tím samozřejmě, že to platí i o pobřeží Jadranu, t.j. oblastech Marche, Umbrie a vlastně i Abruzzo.

Na starořímském fóru se nacházelo miliarium aureum, mramorový sloup pokrytý bronzem, od kterého se počítaly vzdálenosti mezi Věčným městem a obcemi, k nimž vedly tzv. konzulární cesty. Ze sloupu se dnes na fóru nachází zlomek. Trasa cest vyznačených starými Římany se do značné míry kryje i s dnešními silnicemi. Kdo má chuť poznat kus té „nefalšované Itálie“ a nespěchá, se může dát slavnou Via Cassia, která vedla z Říma do Florencie. Stavbu zahájil v roce 154 př. Kristem cenzor (v antickém Římě volený soudce) * Cassius Longinus. Dnešní Via Cassia se kryje s původní stavbou jen přibližně napůl – od středověku spojuje Řím se Sienou. A za posledních několik století se trasa prakticky nezměnila – a v tom je její kouzlo.

Když se v 60. letech stavěla slavná Autostrada del Sole, celá oblast mezi Sienou a Římem zůstala stranou. Nová tepna procházela podél železnice v údolí Val di Chiana. Obyvatelé celého okresu Siena to tenkrát pocít'ovali jako obrovskou nespravedlnost a netušili, že se to během historicky krátké doby – 25–30 let, stane obrovskou výhodou: okres Siena žije z kvalitního zemědělství a svým způsobem kulturně elitní turistiky.

Oblast dlouhá téměř sto kilometrů jdoucí od severního cípu Lazia až po Sienu si zachovala svůj historický ráz. I když před Vámi nejede žádný kamion či traktor, počítejte s tím, že jen na krátkých úsecích můžete překročit rychlost 80 km za hodinu. Silnice je sice dobře asfaltovaná, ale je plná zákrutů, krátkých stoupání a mostů. Ale stojí to za to: před Vámi se budou

míjet pahorky, na jejichž vrcholku stojí zemědělská stavení, k nimž vede úzká silnice lemovaná cypřiši. V každé i sebemenší vesnici najdete malý kostel se středověkými či renesančními freskami. Buonconvento se nachází asi 35 km na jih od Sieny. Když jdete po hlavní ulici, která je naštěstí jen pro pěší, po pravé straně uvidíte starobyrou radnici. Mramorová deska připomíná, že zde zemřel císař Jindřich VII. – otec budoucího českého krále Jana Lucemburského. Když jedete z Buonconventa na jih, asi po 3 kilometrech odbočte doprava: začíná tam tzv. Via del vino. Úzká silnice Vás patnáct kilometrů uprostřed vinic povede do Montalcina, středověkého městečka ve výšce 500 metrů nad mořem. Proč se o tom zmiňuji? Protože se zde produkuje slavné Brunello di Montalcino, patrně nejdražší a nejexkluzivnější italské víno, ostatně jediné, které se podává na anglickém královském dvoře. Právě v roce 2010 známý malíř a sochař Sandro Chia zvítězil se svým Brunellem v londýnské International Wine Challenge. Ceny vypadají podle toho: Brunello, které musí mít přinejmenším 5 let, stojí od 18 eur za láhev výše. Kdo vlastní hektar vinice je zde milionář.

Jistý vztah k Čechům má jeden z největších skvostů oblasti – městečko Pienza, nacházející se asi 25 km od Montalcina. V roce 1402, když se osada ještě jmenovala Corsignano, se zde narodil Eneáš Silvius Piccolomini, kterého papež Kalixt III. v roce 1451 poslal do Čech k jednání s Jiřím Poděbradským a odkud si údajně přinesl přesvědčení, že „husitské ženy znají Svaté písmo lépe než římsští preláti“. Piccolomini byl člověk vzdělaný a prodchnutý antickou kulturou. Když se v roce 1455 stal papežem Piem II pozval architekta Bernarda Rossellina a zadal mu úkol aby se zaostalého hnízda učinil městečko odpovídající humanistickým ideálům, které bylo po něm pojmenováno Pienza. Pius krátce potom (1462) zemřel a pouze část z původního plánu byla realizována. Stojí ale zato – město má jedinečnou harmonii a atmosféru a zvláště večerní procházka je nezapomenutelný zážitek. Na hlavní ulici najdete desítky obchodů prodávajících místní speciality. Toskánská kuchyně je na rozdíl od například kuchyně piemontské velmi jednoduchá – ale je založena na prvotřídních surovinách. Mimo vína zde mají vynikající olivový olej, ovčí sýr, salámy, klobásy a luštěniny. A pak, alespoň pro ty kdo je mají rádi – hříbky.

Italové je jak známo nesmaží, ale pečou. Mají silnější chut' než naše houby. A nejvíce jich roste na dalším místě, které stojí za návštěvu – hoře Monte Amiata (1723 m).

Ta se nachází dalších 25 km na jih po Via Cassia, překrásnou toskánskou krajinou. K vrcholku hory vede pohodlná silnice. Prvních 10 km se projíždí krásnými jehličnatými lesy. Ve výšce 820 metrů se nachází Abbadia San Salvatore, starobylé horské městečko – místní kostel byl založen v době Karla Velikého. Těmito místy procházela tzv. Via Francigena, stezka, kterou se za středověku poutníci z Francie i Severní Evropy odebírali do Říma. Za San Salvatore se atmosféra mění – jehličnaté lesy vystřídají kaštany. Koncem září a počátkem října jich spadne tolik, že prakticky pokryjí vozovku silnice. Cesta kaštanovými lesy je dlouhá několik kilometrů. Jakmile vystoupíte do výše 1100 metrů kaštany zmizí a na jejich místo přijdou husté bukové lesy. Uvadlé bukové listí má silnou červenou barvu – na podzim máte dojem, že celou horu zachvátil požár. Z vrcholku Monte Amiata je za příznivého počasí krásný pohled na značnou část střední Itálie. Území hory je chráněná oblast a příroda je povětšinou dobře zachována. Pořádek a úzkostlivá čistota platí pro celý okres Siena.

Popsal jsem tuto část Toskánska podrobněji, protože ji dobře znám a protože tato místa nebyla doposud zasažena masovou mezinárodní turistikou. Kdo by si zde chtěl připravit několikadenní pobyt, může v internetu konzultovat Val d'Orcia a najde zde všechny nezbytné informace.

Jak známo Italové jsou velcí lokálpatrioti a tak bych se nechtěl vystavit námitce, že mluvím jen o Toskánsku, vlastně jen o jedné jeho dosti malé části. A tak raději přejdu k sousedům, do Umbrie.

J. Kašpar, Řím

** Jedna kuriozita. Zvolení cenzorů, kteří byli ve funkci pět let předcházela tzv. lustratio, tj. čištění a hlavně mytí města a jeho ulic. Z toho se pak dva tisíce let vyvinul český výraz „lustrace“, zda se zemi podařilo vyčistit či umýt, to ale nevíme.*

Slovensko-italské vztahy 1939–1945

V listopadu 2010 vydal slovenský Ústav paměti národa v Bratislavě knihu Slovensko-talianské vzťahy 1939–1945. Tuto publikaci jsem začal připravovat od podzimu 2006 jako disertační práci na Filozofické fakultě UK v Praze. Po obsáhlých výzkumech v archívech Slovenského národného archívu Bratislava, Ministerstva zahraničných věcí ČR Praha a Ministerstva zahraničních věcí Itálie Řím jsem ji dokončil na podzim 2009. Publikace mapuje vývoj slovensko-italských vztahů v dramatickém období evropských dějin v celé jejich šíři. Nezabývá se tedy jen čistě politickými vztahy, ale i obchodními, kulturními, vojenskými a mediálními kontakty. Zvláštní pozornost věnuje i personáliím a osobním osudům zainteresovaných účastníků ze slovenské i italské strany. Také je uveden krátký pohled na cestování v tehdejší době.

Z časového hlediska je samozřejmě bohatěji dokumentováno období do léta 1943. Intenzita slovensko-italských vztahů po složitém počátku v roce 1939 dosahovala vrcholu právě v letech 1942/1943. Italská politická a vojenská krize léta 1943 byla slovenskými diplomaty pečlivě sledována, po rozpadu státní jednoty Itálie pak slovensko-italské vztahy v období Italské sociální republiky nezanikly zcela, ale dožily ve velmi omezených formách.

Publikace je doplněna bohatou dokumentační přílohou z oblasti politiky, obchodu i cestování.

Případní zájemci se mohou dozvědět více na adrese www.upn.gov.sk nebo se obrátit přímo na autora na adrese petr.fg@gmail.com.

Petr Kubík

K sedmdesátinám předseddy brněnské pobočky Společnosti přátel Itálie.

PhDr. Pavel Balcárek se narodil 3. 8. 1940 v Brně. Po skončení studia historie a archivnictví na filozofické fakultě Masarykovy univerzity

ty v Brně a vojenské prezenční službě nastoupil v r.1964 do Moravského zemského archivu v Brně. Pracoval nejprve 10 let na jeho detašovaném pracovišti na zámku v Kroměříži, posléze na čtyřech různých pracovištích tohoto archivu v Brně. Zpracoval formou inventářů desítky archivních fondů včetně rodinných šlechtických zámeckých archivů na Moravě i sbírky starých tisků. Sedmdesátí let se dožil v plné publikační aktivitě. Je znám též všem příznivcům a členům Muzejní a vlastivědné společnosti. Pravidelně přispívá do jejího Vlastivědního věstníku nejen recenzemi, ale také články čerpajícími z dějin Moravy.

Od ledna 2008 – po nepřetržité práci v Moravském zemském archivu, jehož byl zaměstnancem i po dobu jeho poslancování za Moravu v České národní radě 1990–1992, se nyní po odchodu do důchodu věnuje svým publikačním aktivitám souvisejícím s obdobím třicetileté války, spojeným zejména s osobností kardinála a olomouckého biskupa Františka z Ditrichštejna a Albrechta z Valdštejna. Dokončil knihu „Ve víru třicetileté války“, která obsahuje i řadu biografii italských osobností působících na Moravě.

Čerpá nové a neznámé dokumenty pro toto období v Českém historickém ústavu v Římě z vatikánského archivu a knihovny, a to jako stipendista tohoto ústavu, jenž do “věčného města” přijíždí pravidelně jednou ročně. Připravuje z pramenů ve Vatikánu edici dokumentů Carlo Caraffy, nuncia na císařském dvoře ve Vídni v letech 1621–1628 a dále publikaci Politické, kondotiéři a rebelové doby třicetileté války (biografie celkem 15 osobností zejména z Moravy) pro nakladatelství Veduta v Českých Budějovicích. Ze svých méně známých příspěvků přichystal vlastním nákladem sborník s podrobným soupisem jeho publikační činnosti.

Věnoval se též ve funkci jednatele po deset let Moravské akademii pro vzdělání, vědu a umění, kterou založil v roce 1994. Od téhož roku do současnosti rozvíjí aktivity Společnosti přátel Itálie v Brně, jejíž je od založení předsedou. Tato jeho činnost je charakterizována především množstvím jeho přednášek.

Do dalších let jeho života naplněného plodnou prací mu přejeme hlavně dobré zdraví

(Redakčně upravený článek Pavla Michny převzatý ze 2. č. 2010, 62. ročníku Vlastivědného věstníku)

K životnímu jubileu místopředsedy a spoluzakladatele Společnosti přátel Itálie

Ing. Pavel Kopp se narodil 23. 11. 1940 v Plzni. Jeho rodina pochází ze Šumavy, kam vzdálení předkové přišli kolem r. 1520 těžít zlato. Pocházeli z oblasti Trenta, Valle dei Mocheani. Z jejich tehdejší přezdívky „Zlatokopové“, pak Kopové, vzniklo i příjmení Kopp. Jeho velkým koníčkem je fotografování. S technickou stránkou fotografie se blíže seznámil při studiu filmové a televizní techniky na pražském ČVUT. Fotografovat začal v roce 1967.

V sedmdesátých letech pracoval poprvé dlouhodobě v Itálii. Na cesty si tam nikdy nezapomněl vzít svoji Leicu. Zajímá ho živá fotografie, a z ní téměř výhradně lidé a vztahy mezi nimi. K tomu našel téměř ideální prostředí na ulicích italských měst, které jsou vlastně nikdy nekončícím divadlem. Tak vzniklo jeho několik fotografických cyklů, dokládajících chování lidí v nejrůznějších situacích, většinou umocněných kulisami italských historických památek.

První výstavu uspořádal v budově Čs. obchodního oddělení v Miláně v r. 1975 pod názvem Italské okamžiky. Doma pak poprvé předvedl fotografie z Apeninského poloostrova v Malé Galerii Čs. spisovatele v Praze v r. 1983. Tato výstava nesla jméno Itálie je víc než země, je to cit... Fotografie z této výstavy se pak objevily v knize italského básníka Sandra Penny Zvláštní radost žít.

Publikoval v řadě časopisů, jako Fotografia Italiana, Čs. fotografie, Revue fotografie, Kmen, Vítá Cecoslovacca, Advanced Foto Video aj. V r. 1975 se seznámil s fotografem Josefem Sudkem a v r. 1977 s hercem a spisovatelem Miroslavem Horníčkem. Z jejich spolupráce se později zrodila kniha Chvilky s Itálií, kde Koppovy snímky inspirovaly M. Horníčka k zajímavým úvahám a fiktivním příběhům zobrazených lidí.

Do milované Itálie se vrátil v letech 1990–1994, kdy působil jako diplomat na čs. velvyslanectví v Římě. Zde pokračoval ve své fotografické tvorbě jak tradičně černobíle, tak i barevně. Tehdy se také podařilo vydat Chvilky s Itálií v italštině, v Římě je pak osobně pokřtil i Miroslav Horníček.

Pavel Kopp fotografuje převážně fotoaparátem zn. Leica M5. Je členem Svazu českých fotografů. Jeho vybrané snímky byly zařazeny do Zlatého fondu Národního muzea fotografie v Jindřichově Hradci.

Ve spolupráci s regionálními pobočkami Společnosti přátel Itálie uspořádal od r.2009 sérii výstav svých fotografií, a to v Českých Budějovicích, Liberci, Hradci Králové, Písku a v říjnu 2010 pak velkou výstavu v Italském kulturním institutu v Praze.

Je členem Československého ústavu zahraničního a Akademie italské kuchyně. Žije a pracuje v Praze. V posledních 15 letech se zabývá dovozem italských vín do ČR a SR.

WWW.KOPP.NAFOCENO.CZ

Regionální zvláštnosti italské kuchyně Veneto – Benátsko

Kuchyni regionu Veneto dominují čtyři prvky: rýže, polenta, fazole a *baccalà* (sušená soleňá treska), k nimž můžeme ještě přidat brambory a zeleninu.

Rýže přišla z Orientu díky obchodním stykům a od poloviny 16. století je pěstována v rozsáhlých nížinách (kde se pěstuje odrůda „vialone nano“) a dává základ zhruba čtyřiceti různým pokrmům, jako například „*risi e bisi*“ (rýže a hrášek). Spolu s Amerikou byly též objeveny kukuřičná mouka a fazole. Ze severních moří, hlavně z pobaltských tras, zase přichází *stoccafisso* (sušená treska), což je možná „sjednocující“ pokrm benátské kuchyně.

Kolem tohoto základu najdeme bohatý výběr produktů, jež lidská šikovnost dala k dispozici hospodynkám a kuchařům: salámy, sýry a produkty zahrady, především čekanka (*radicchio*) a cibule. Vždyť mnohé receptury, v nichž je

hlavní ingrediencí cibule, se nazývají „... po benátsku“ (*alla veneziana*).

Benátské těstoviny jsou nejnámější jako bigoli (druh špaget), ale vítězí nad nimi všudypřítomná *polenta* a *gnocchi* (nočky).

Když prohlížíme receptury sedmi provincií benátského kraje, jež jsou vždy vázány na místní produkty, všude pozorujeme přítomnost pepře, skořice, řebíčku a rozinek. Tady se s kořením nejen obchodovalo, ale koření se využívalo i k tvorbě vynikajících pokrmů, jakým jsou třeba *sarde in saor*. (sardinky v pikantním cibulovém nálevu). V šestnáctém století přicházela na tabule šlechticů v různých městech masa velkých opeřenců a dodnes přežívá receptura „*Oca in onto*“ (husa pod sádlem), kterou rodiny používaly, aby uchovaly dostatečné zásoby masa a sádlá na zimu.

Risi e bisi (rýže a hrášek)

Příprava

V půlce kostky másla osmahnout na středním ohni nasekanou cibuli, petrželovou nat' a slaninu. Jak začne cibule sklovatět, přidat hrášek a vařit 5 minut. Přidat 5 sběraček vývaru, přivést do varu, vsypat rýži a míchat. Na živém ohni nechat vařit 15 minut, míchat a přidávat vývar. Když bude rýže „al dente“, (na zub) sejmout z ohně. Posolit, přidat máslo, parmezán a pepř.

Ingredience a dávky pro 6 osob:

500 g rýže, 700 g hrášku, 80 g másla, 40 g libové slaniny, 1 cibule, petrželová nat', 60 g nastrouhaného parmezánu, pepř.

SARDE IN SAOR (sardinky v pikantním cibulovém nálevu)

Velmi starý recept, pocházející ze 14. století, vděčíme za něj námořnickému původu Benátek. Vynalezli jej rybáři, kteří museli být dlouhou dobu na moři a potřebovali co nejdéle uchovat pokrmy z ryb. Mezi ingrediencemi tohoto jídla je i cibule, která v minulosti sloužila coby obrana proti kurdějím. Konzervační nálevy mohou být různé a proto se pro lehčí saor namísto octa používá bílé víno. Sarde in saor jsou pochoutkou typickou pro svátek Krista Spasitele (*Festa del Redentore - spasitele*), jež se od konce 16. století v Benátkách slaví vždy třetí červenou nedělí.

Příprava

Sardinky očistíte a zbavte hlavy a páteře, opláchněte, osušte a zamoučete. Osmažte na vařícím sádle (či oleji) a nechte okapat na savém papíru. V použitém tuku nechte zavadnout cibuli nakrájenou na slabé kroužky, přidejte dvě sklanky octa a citronovou kůru. Po pár minutách oheň zhasněte. Do misky dejte vrstvu smažených ryb, sůl, pepř, vrstvu cibule, bobkového listu a rozinek. Vrstvy střídajte, ukončete cibulí. Nejlépe si pochutnáte, když necháte alespoň jeden den uležet.

Historie sušené tresky

Již po více než tisíce let se každoročně ohromná hejna tresek z nejsevernějších ledových moří světa vydávají do teplejších vod, aby zde nakladly vajíčka. Část z nich sleduje proud v zálivu a nachází dobré prostředí k reprodukci podél norského pobřeží, obzvláště pak ve vodách omyvajících břehy ostrovů Lofoty, zatímco další tresky směřují více na západ, až k pobřeží Labradoru a Nové Země. Za přírodní zázrak můžeme považovat skutečnost, že treska opouští své přirozené prostředí a vydává se k ostrovům Lofoty, aby tam nakladla vajíčka právě v tom klimatickém období, které je nejvýhodnější pro sušení. Když se mráz stáhne, uvolní místo větru, dešti a slunci, které mají za úkol přeměnit čerstvou tresku na sušenou, (*stoccafisso*). Rybolov probíhá na Lofotech od ledna do dubna. Na jaře se rybáři přesunují více na sever, na pobřeží Finska, kde pokračují v lovu tresek. Po vylovení může být ryba zpracována dvěma způsoby: buď je severskými větry usušena a tak je z ní *stoccafisso*, nebo je nasolena a tím vzniká *baccalà*. Aby byla sušená treska dobrá, musí být sušena co nejlepší kusy.

Ulovené tresky jsou většinou ihned zpracovávány přímo na palubě. Je jim odříznuta hlava, jsou zbaveny vnitřností, omyty a uloženy do lehkého nálevu. Důležité je, aby byla treska zbavena krve, dokud je živá – tento postup zajistí odstranění co největšího množství krve z těla ryby. Když jsou tresky na výrobní stole, pracovník vybere vždy dvě či více stejné velikosti, sváže je u ocasních ploutví, omyje ještě jednou mořskou vodou a pak je položí na ploché rošty, nebo na rámy, na nichž visí a suší se.

Na Lofotech trvá sušení zhruba tři měsíce. Závisí na atmosférických podmínkách, vě-

tru a velikosti tresky. Usušené tresky jsou pak podle trhů, na něž směřují, stlačeny do žoků o 25, 45 či 50 kg.

Sušení arktické tresky na vzduchu je jedním z nejstaších druhů konzervace ryb, které známe, tato metoda má více než mnohatisíciletou historii. Z archeologických nálezů vyplývá, že sušená treska byla z Norska vyvážena ještě před obdobím Vikingů a následně se stala jedním z hlavních pokrmů vikingského obyvatelstva. Itálie dnes kupuje více než 2/3 produkce norské sušené tresky a její trh se z kulturních a historických důvodů dělí na pět hlavních regionů: Benátsko, Ligurie, Kampánie, Kalábrie a Sicílie. V dalších italských krajích je *stoccafisso* existuje méně. Stará tradice její spotřeby však zůstává v oblasti Livorna a Ancony. Za dovoz sušených tresek do Itálie vděčíme benátskému kapitánovi Pietrovi Querinimi, který v roce 1432 na Lofotech ztroskotal. A poznal tam rybáře, kteří lovili tresky, pak je po dvou za ocas svazovali, věšeli na tyče a sušili na větru...

Do palubního deníku si napsal: "suší tresky na větru a slunci, bez soli, protože tyto ryby jsou málo mastné. Suché jsou pak tvrdé jako dřevo. Když je chtějí jíst, roztlučou je plochou stranou sekery, až má jemná vlákna, pak přidají máslo a ochutí kořením." Querini byl obchodník a tak vzal sušené tresky a dovezl je do Benátek. Benátská šlechta, kteří trávili léto ve vilách na kopcích okolo Vicenzy, tyto suché a páchnoucí ryby odmítali, protože sami měli čerstvé ryby z laguny. Ale obyvatelé Vicenzy moře neměli a tak vzali tyto sušené ryby hned za své, začali s nimi obchodovat a učinili z nich místní specialitu. I katolická církev, která na svém Tridentním koncilu (1545–1563) uložila věřícím drastické zásady respektování půstu a konzumace libového masa, přispěla k rozšíření tohoto gastronomického produktu. Lodě odjížděly z Norska s podpalubím plným sušených tresek – *stoccafisso*. Aby dorazily do Itálie, musely zastavit v portugalských přístavech, kde se jméno *stoccafisso* měnilo na *bacalhau* a proto se ještě dnes i sušené tresce říká *baccalà*, i když víme, že *baccalà* je treska solená a *stoccafisso* sušená. Právě nedostatek soli na tehdejšímu trhu velice napomohl rozšíření tresky sušené. Byla také lehčí, což bylo výhodné pro přepravu, byla laciná a dlouho vydržela.

Giuseppe Ricchi

Herkulaneum a Pompeje

Je evidentní, že 24. srpna roku 79 n.l., za letního horka, probíhaly v Herkulaneu a Pompejích, v těchto nádherných místech na břehu Středozemního moře, stále ještě rekonstrukční práce po škodách způsobených zemětřesením před 16lety. S katastrofou nikdo nepočítal. Tento den explodovala horní část Vesuvu pod tlakem stoupajících plynů. Nad horou se vytvořil mrak popele ve formě piniové koruny, který se snesl nad relativně vzdálené oblasti v okolí, k nimž patřily i Pompeje. Jak popisuje historik Plinius mladší, zánik města neproběhl během minut, trvalo to hodiny a dny, než veškerý život zadusily vysoce jedovaté plyny a zasypaly metry žhavého popele. Mezitím velká část obyvatel stačila zachránit holé životy. Žár a ostré minerály rozložily a zlikvidovaly vše živé, co zůstalo pod popelem, takže vznikly výdutě, které později archeologové vylili sádrou a získali tak pro naši civilizaci plastický obraz smrtícího boje těch, kdo nestačili utéct: psi, zajatci, váhavci, snažící se odnést co nejvíc ze svého majetku, možná i rabovači. U všech byli nalezeny peníze a cenné předměty.

Teprve po dešti popele se vylila láva. Město Herkulaneum zmizelo pod proudem bahna a ochlazeného popele, protože v oblasti začalo silně pršet. Mrtvolky se zde nenašly žádné, většina obyvatel se zřejmě stačila odebrat do bezpečí. Tím, že město bylo pohřbeno „za studena“, zachovaly se – na rozdíl od Pompejí – i organické materiály jako dřevo nebo potraviny, i když ve zuhelnatělé formě. Na zasypaném Herkulaneu vznikla nová obec stejného jména, z původního osídlení je dnes na světle božím jen asi třetina. Právě díky průběhu zániku má toto antické město téměř netknutou podobu. Většina domů stojí včetně prvního patra a jejich vnitřní struktura je lépe zachovalá než v Pompejích. Podle legendy město založil Herakles. Jde o typ řeckého města, v římské době se stalo elegantním pobytovým místem bohatých patriciů. Můžeme zde obdivovat třeba Dům s mozaikovým atriem, Dům s dřevěnou přepážkou, mimočodem perfektně zachovalou, Dům dvoustěho výročí, který znakem kříže dokazuje přítomnost křesťanství už před rokem 79. Působivý je ele-

gantní Dům s jeleny s mramorovým zobrazením jelenů a psů.

Nad Pompejemi se po staletí rozkládaly zahrady a pole. První archeologové v 18. století začali jásat a původ vykopaných domů přisuzovali podle vlastní fantazie tu velikánovi Ciceronovi, tu Sallustovi, brzy však museli vystřízlivět a názvy změnili podle skutečných majitelů – pokud se v nápisech zachovala jejich jména – nebo podle významných uměleckých nálezu. Pompeje jsou muzeem pod širým nebem, které nám představuje římské město „v plném provozu“, beze změn, tak, jak jej jeho obyvatelé v průběhu několika hodin museli opustit. A čas se zastavil jako v Šípkové Růžence. V první fázi archeologických prací bylo bohužel mnoho maleb, fresek, nápisů a plastik odstraněno a odevzeno. V lepším případě skončily v Archeologickém muzeu v Neapoli, které díky těmto vykopávkám tvoří neoddelitelný doplněk kontextu obou nalezišť a hodnotou exponátů patří k nejvýznamnějším na světě. Mnoho jich bylo však bezhlavě darováno neznámému komu a kam.

Pompeje byly bohatým obchodním a řemeslnickým centrem v regionu, zároveň významným přístavem, neboť původní polohou se nacházely přímo u moře. Dnešní archeologické naleziště je od něj dva kilometry vzdáleno. Byly styčným bodem různých kultur – řecké, římské, etruské a samnitsko-lukánské a vícekrát během několika málo století změnilly dominanci a jazyk.

Rozhlédneme-li se zde obyčejnými očima, Pompeje jsou uspořádány jako kterékoli dnešní italské město. V centru je *piazza*, náměstí, které se zde nazývá *fórum*. Namísto kostelů jsou zde chrámy, *templi*. Na fóru stojí veřejné správní budovy, soud, sídlo řemeslnických cechů, cechovní úřad, burza, „banka“, kde se půjčovaly peníze, tržnice s potravinami a veřejné latríny. Fórum jako místo kontaktů, výměny novinek, uzavírání obchodů.

Na hlavních ulicích byly vedle domů hospody, vývařovny, obchody s předměty denní spotřeby. Město mělo potrubní přívod vody, veřejně studně a kanalizaci. Počet tří divadel nijak neprokazuje kulturní úroveň obyvatel, neboť se jednalo vesměs o krvelačné spektakly. Velké divadlo bylo přímo spojeno s kasárnou gladiátorů a amfiteátr – jako v celé Římské říši byl předchůdcem dnešního sportovního stadiónu.

Pojal až 20000 diváků, což byla více než polovina obyvatel Pompejí, kteří mohli přihlížet krvavým zápasům. Snad jen Malé divadlo sloužilo rafinovanějším představením: 1000 diváků se mohlo zúčastnit hudebních a pantomimických výstupů a básnických deklamací.

Jako veřejné budovy jsou obdivovány různé lázně, *terme*. Koupání bylo oblíbené, a protože v soukromých obydlích čistná zařízení nebyla, scházeli se lidé v lázních. Bylo to zároveň společenské místo, kde bylo běžné se zdržovat i po očistě těla. To platí pro mužské oddělení, které je mnohem prostornější a bohatě zdobené štuky. Ženská část je skromnější, a tudíž evidentně určená pouze ke koupání.

V Pompejích najdeme též vykřičenou uličku: *vicolo del Lupanare*, dům rozkoše. Ale o tom ještě na jiném místě.

Největší nával turistů je v pompejských domech. Některé jsou opravdovými skvosty umění. Soukromá obydlí byla v Pompejích sociálně diferencována. Od těch nejskromnějších, až po nákladné, bohatě dekorované stavby a přilehlým hospodářstvím. Přitom pompejský dům kopíruje jednotnou základní architekturu: je situován dovnitř, kde se nachází *atrium*, v pozdějším období bývá obklopen sloupovím, *peristilem*, uprostřed je nádrž na dešťovou vodu, *impluvium*, kolem dokola ložnice, *cubicula* a příslušenství, na konci pak obývací, salón, *tablinum* a *triclinium*, jídelna, kde se vleže stolovalo. Vzadu se nacházela zahrada. Vnitřní prostory domů byly zcela vyzdobeny malbami, stěny i stropy. Pompeje jsou jedinečným svědectvím antické nástěnné malby. Kunsthistorici ji dokonce rozdělují do čtyřech stylů, v počáteční fázi šlo více méně o geometrické motivy, které přecházejí v iluzorní architekturu, sloupoví, girlandy, krajiny s dokonalou perspektivou, až po figurální malbu, mytologické cykly, bohové, zvířata a amoretkové. Ve veřejných prostorách, hospodách a hernách je malba mnohem realističtější.

Uměleckým klenotem Pompejí je Villa dei Misteri se 17 metrů dlouhým nástěnným cyklem fresek v převažující „pompejské“ červené barvě. Jako film se před divákem odvíjí trochu záhadný příběh „Uvedení nevěst do dionýsovských mystérií“, mystický a trochu zahalený tajemstvím. Ani historici umění si s ním dost dobře nevědí rady. Je pravda, že mnoho bohatých

a vzdělaných obyvatel Pompejí vyznávalo tajné dionýsův kult přes jeho zákaz římským senátem a právě toto jedinečné dílo je toho důkazem.

Dům Vettiů patřil bohaté kupecké rodině a právě zde je možné nejlépe vidět, jak se v pompejských domech žilo. Dům Stého výročí je obdivován pro nástěnné malby s motivy mytologickými a loveckými. Dům Meandráv je znám pro velkolepou fresku z trojské války, Dům Venušin pro fantasticky zachovalý nástěnný obraz Venuše na lastuře a Dům Cryptoportika. Podzemí sloupové síně, šokuje sádrovými odlitky lidských těl ze sklepení, kam se při výbuchu uchýlilo více lidí. Mezi nimi je i matka, která se těsným objetím snaží chránit svou dceru.

Na rozdíl od dnešních měst, kdy jsou výrobní zóny odsunuty daleko za hranice města, byly manufaktury v Pompejích uvnitř opevnění a dokonce přiléhaly k vilám, přestože řada dílen zpracovávala zapáchající produkty. Jednou ze specialit Pompejí bylo *garum*, kořeněná omáčka získávaná kvašením syrových ryb v solném nálevu. Její kvalita záležela na druhu ryb. Kdo si to mohl dovolit, opatřil si *garum* z langusty nebo tuňáka, chudší se musel spokojit se sardelkami nebo rybími ocasy. *Garum* zastupovalo rozšířením a používáním dnešní rajčatovou omáčku. K hlavním odvětvím patřilo jednoznačně zpracování vlny na látky a filc a jejich barvení. Jako fixační prostředek se používala moč.

Celkově bylo město čítající kolem 30–35000 obyvatel zaměřeno na to, aby se dokázalo samostatně. Proto zde existovala řada dílniček a provozoven, které pracovaly k denní potřebě.

Návštěva vykopávek v Pompejích je pro svou zachovalost a komplexnost fascinující. Zato moderní Pompeje, jedna z přelidněných podvesuvských obcí, jsou ošklivé a zanedbané stejně jako ostatní *paesi vesuviani*. V létě je vzduch přesycený pachem rajčat, která zde vedle turistiky představují hlavní zdroj příjmů. A také je to poutní místo. Rozlehlý kostel Madonny z Pompejí je jedna z nejdůležitějších mariánských svatyní v okolí Neapole. Obrovský interiér připomíná vkusem pompejské lázně. Barevná štukatura, mozaiky s Madonou a svatými v elegantních šatech – to všechno vzniklo na přelomu 19. a 20. století jako neapolská konkurence baziliky v Lourdách.

Setkala jsem se před několika lety s jednou mladou Češkou, která se provdala a odstěho-

vala do Pompejí, aniž by měla představu, co je to za místo. Byla nešťastná z ubohé kvality života, která představovala problém hlavně pro děti, a hlavně – byla ateistka. Nevím, jestli tam ještě žije či se nevrátila a nedala svým dětem lepší možnost k žití v České republice. Je-li někdo zvyklý vodit děti do různých kroužků a věnovat se sportovním a jiným aktivitám ve volném čase asi tak, že si prostě sbalí věci a zajde do nejbližší posilovny nebo bazénu, asi netuší, že to vůbec nemusí být taková samozřejmost. Pokud v Neapoli a jejím okolí nějaká podobná zařízení existují, je třeba se nejprve zapsat jako člen klubu a zaplatit poměrně vysoký jednorázový poplatek a pak platit každý měsíc a navštěvovat například bazén v určitou dobu, kdy se mu dostane asistence instruktora a odborný dohled. A tak jsou sportovní a kulturní aktivity doménou těch, kdo si to mohou dovolit a tento systém způsobuje samozřejmě značné kulturní rozdíly mezi lidmi. Většina lidí nikdy v životě nebyla v divadle nebo na koncertě. A jiní zase absolvovali herecký kurz a znají perfektně italskou kinematografii a dějiny umění. V létě si všimneme, že většina lidí neumí vůbec plavat a ti, co to umí, jsou nadprůměrně výborní. Měli prostě štěstí, že je rodiče vodili do kurzu plavání. A že bydleli někde, kde byl k dispozici bazén. Podobná situace se projevuje i ve školním vzdělání. Měl-li někdo štěstí a rodiče mu zajistili soukromé hodiny cizího jazyka, ovládá ho, zatímco na bázi školních znalostí se sotva domluví. V podvesuvských Pompejích je navíc problém kriminality obrovský a je v podstatě nemožné nechat dítě být jen pět minut o samotě někde v parku nebo na hřišti, které tady stejně není. Někdy si vůbec neuvědomujeme, jaké vymoženosti máme v Česku, kde každý v přístupné formě může využívat veřejných institucí pro vzdělání a volný čas, které jsou projevem dobré kvality života.

Lenka Uchytlová

Průvodci vesmírem

„Zajisti povoz nebo loď přizpůsobené nebeskému prostoru a pak se jistě najdou lidé, které neodradí tyto širé pustiny. Prozatím, před příchodem těchto odvážných mořeplavců, bude-

me kreslit mapy – já, Měsíc a Ty, Galilei, mapu Jupitera.“ To jsou slova, která Johannes Kepler adresoval Galileu Galileimu. Samozřejmě Kepler vykonal mnohem více než jen kartografii nebeských prostor. Tento článek je věnován nejen J. Keplerovi, ale i dalším astronomům, kteří žili v Praze v rudolfinské době, jakož i italským stykům v této době a oblasti.

V přitažlivosti některých evropských měst nezanedbatelnou úlohu sehrává nejen jejich krása, výstavnost, poloha, ale i to, že ve svých dějinách se stala domovem pro umění a vědy a zejména pak, že dokázala dát jim živnou půdu, pocit jistoty a bezpečí. Takovým místem byla i Praha v době vlády Rudolfa II.. Významnou skutečností je, že v astronomii byly dotvořeny základy novodobého nazírání na uspořádání vesmíru.

V té době se sešla v Praze řada významných osobností vědy. Vedle J. Koleda to byl Dánský astronom Tycho Brahe, Italové Giordano Bruno, botanik Mathioli a další. Věda a vzdělanost byly již dlouho v Praze domovem. K tomu nemálo přispělo i založení Univerzity Karla IV. v r.1348, která ve střední Evropě udávala směr vědeckého zaměření a její kritický hlas se nesl celou tehdejší Evropou. Nedařilo se zde, jako v jiných zemích, prosadit takovou rekatolizaci.

Nebudeme zde pojednávat o vlivu luteránství na stranu podobení a další příčiny, což vše nakonec vyústilo ve vysoký stupeň náboženské tolerance, jež vyplynula z holé potřeby spolužití v jednom a téže prostoru. A tak mohla vzniknout i vědecká centra. Mohlo tak proto dojít např. k českému a německému vydání herbáře na němž se podílela katolická i nekatolická šlechta a města.

V době, kdy ve Wittenbergu Martin Luther ostře odsuzoval a zavrhoval názory Mikuláše Koperníka, kdy v Ženevě upálili v r. 1533 Michaela Serveta, v Paříži o „bartolomějské noci“ r. 1572 násilně zahynul m.j. humanista a filosof Pierre de la Ramée (Petr Ramus), v Itálii pak upálen Giordano Bruno (1600) a před inkviziční soud vláčen Galileo Galilei a René Descartes se neodvážil ve Francii publikovat svůj proslulý „Traktát o světě“, jsou v Čechách a především v Praze takové podmínky v nichž je svoboda projevů vědeckých názorů možná i beztrestná. Tomu všemu učinila přítrž až Bílá Hora.

Koperníkův spis „O oběžích“ z roku 1543 byl pro vytvoření obrazu rozhodující, nikoli však konečný. Země přestala být nehybným středem vesmíru a stala se jednou z oběžnic. Giordano Bruno dospěl spekulativně do daleké budoucnosti, k podobě nekonečného vesmíru, kdy slunce je jednou ze stálic, Galileo Galilei, zásadní Koperníkův stoupenec, podrobil důkladnému studiu zákony pohybu těles. Tycho Brahe se snažil rozhodnout správnost egocentrismu přesným astronomickým měřením a došel k závěru, že Země je nezbytným středem vesmíru, ač ostatní planety, ve shodě s Koperníkem, obíhají kolem slunce.

Kepler hleděl odstranit komplikace Koperníkovy systému hledáním jasných fyzikálních vztahů a jednoznačných matematických zákonů v planetární soustavě. Roku 1566 zveřejnil svou prvotinu „Mysterium cosmographicum“ a odsud se odvíjela jeho další práce.

V této situaci dochází k setkání Tycha Brahe s Keplerem. Jejich úkolem bylo dobře poznat pohyby nebeských těles. Pro Tycha Brahe Praha byla ideálním prostředím. Rudolfa II. poznal při korunovaci v Řezně a udržoval přátelské styky s Tadeášem Hájkem, neboť je spojoval společný vědecký cíl. Byl to také Hájek, který zprostředkoval jeho přijetí u císařského dvora. Brahe měl totiž rozpory s dánským panovníkem. Pomocnou ruku mu podal i Jesenius, který byl v té době profesorem na universitě ve Wittenbergu.

Když Tycho Brahe dorazil v roce 1599 do Čech, Tadeáš z Hájků byl již starcem a Praha doznala značných změn. Působila zde již řada odborníků z nejrůznějších oblastí, jako např. Zálužanský a Huber v botanice a v lékařství, M. Bacháček v astronomii a matematice. Byl rektorem UK a spolupracoval s Keplerem, dále zde byl Šimon Podolský, zabývající se měřictvím a zastávající funkci zemského geometra. Byl též autorem díla o měřích zemských. Skutečně v té době se stahovali do Prahy přední vědci, zejména konstruktéři přístrojů, kteří úspěšně pracovali pro císaře a jeho dvůr. Budiž zmíněn alespoň Erasmus Haber, Christoph Schissler, Jost Bürgl, budoucí spolupracovník Keplera, vynikající matematik, který vytvořil logaritmy.

Brahe chtěl v Čechách dokončit propočty svého planetárního systému. K tomu však potřeboval součinnost dobrého matematika a tak

volba padla na Keplera. Ze Štýrského Hradce byl jako protestant vykázán a tak uvítal spolupráci s T. Brahem. Přímá spolupráce s dánským astronomem mu však přinesla některá zklamání. I když Brahe Keplerův talent uznával, z mnoha důvodů však vůči němu zachovával značný odstup. Byl to vztah urozeného vědce k neurozenému, uvyklému pracovat v ústraní. Navíc docházelo tu ke střetu stoupence egocentrismu, který vytvářel svůj vlastní systém s Keplerem, jenž byl jednoznačně vyznavačem heliocentrismu.

Zatím co Brahe vycházel ze závěrů odvozených z pozorování bez jakýchkoliv, předem připravených hypotéz, Kepler naopak uznával za svůj velký vzor Platona a byl nezvratně přesvědčen o dokonalosti matematického řádu, který je třeba ve stavbě vesmíru dešifrovat a tak zvládat nejlustnější tajemství přírody. Brahe úzkostlivě před Keplerem střežil všechny své výsledky pozorování a nechtěl mu je zapůjčit k jeho bádáním. Vše nakonec vyřešila Braheho smrt. Nicméně trvalo dlouho než je dostal od příbuzných dánského vědce k dispozici. Na Keplera mimořádně zapůsobily Braheho indukční postupy, které spolu s Keplerovým názorem o matematickém řádu vesmíru přispěly k řešení otázky pohybu vesmírných těles.

Následující desetiletí, které Kepler v Praze prožil, byla v jeho životě nejšťastnější. Nemáme zde možnost podrobně rozebírat celou šíři jeho výzkumu. Zástupně uvedeme alespoň pojednání o nové hvězdě v Hadonoši z roku 1604, dva základní spisy optické (1604 a 1611), kde v druhém objasňuje principy konstrukce dalekohledu a především novou astronomii (1609), která znamená skutečný převrat v astronomii. Pohyby planet byly konečně spoutány do dvou matematicky přesných zákonů. Další jeho díla nespadala již do údobí jeho pražského pobytu, jako jsou „Harmonie světa“ (1619), „Třetí planetární zákon“ a tabulky, které z vděčnosti snoval Rudolfovi II.

Smrt Rudolfa II byla také pohnutkou jeho odchodu z Čech. Je třeba ještě poznamenat, že dvorská pokladnice nemohla z různých příčin být vždy tak štedrá, takže se Kepler nejednou ocitl v hmotných nesnázích. Často musela vypomáhat pražská společnost. Základy nové astronomie vznikaly balastně v koleji sv. Václava

na Ovocném trhu, kde rektor KU Martin Bacháček mu na čas poskytl ubytování. K jeho přátelům patřil též Petr Vok z Rožmberka a především Václav Bundovec, mimořádně vzdělaný šlechtic a budoucí hlava stavovského povstání. I když léta po odchodu z Prahy mu přinesla další četné úspěchy, nikdy nemohla nahradit bezpečí a přátelství, kterým byl zahrnován v pražském prostředí. Kepler byl rovněž poután vřelým přátelstvím s Galileem Galileem s nímž byl v trvalém písemném styku. V roce 1616 uveřejnil na jeho obranu pojednání. Do jejich vztahu zasáhla rovněž událost, kterou nelze, pro její závažnost, opomenout.

Jedním z Keplerových žáků byl Martin Horký, pocházející z Lochovic u Berouna. Koncem r. 1609 se odebral do Itálie, kde studoval na boloňské univerzitě. Bydlel u hvězdáře G. A. Maginiho, jenž byl zprvu přítelem Galileje, ale později se proti němu obrátil. Přiměl Horkého, aby proti Galileovi sepsal polemický spis, což tento učinil. Šlo de facto o hanopis, zaměřený proti Florentinovi a vyšel v Modeně v r. 1610. Poslal jej též benátskému hvězdáři Paolu Sarpimu, Galileovu příteli. V průvodním dopise Horký připomíná, že tento spis bude zaslán i vévodovi a rozslán všem, aby si všichni mohli o Galileovu díle učinit úsudek o jeho pravdivosti. Šlo o Galileův spis "Hvězdný posel".

Zakrátko Horký dostal dopis od Keplera, který tento Horkého čin odsoudil co nejrozhodněji. A uvedl, že současně zmocnil Galileje, aby tento jeho dopis zveřejnil. I Magini poté Horkého vyhostil ze svého domu a tak se Horký uchýlil k jezuitům do Padovy a zamýšlel pokračovat v boji proti Galileovi k čemuž měl podporu církve. Keller se to dozvěděl a Horkému napsal, že prostřednictvím Španělů u císařského dvora se v Itálii dozvěděl, že je luterán a radí mu, aby Itálii co nejrychleji opustil. To však už byl Horký na cestě do Čech. Byl Kellerem velmi nevlídně přijat a vypověděl mu i přátelství. Když Horký opravdu svého nepředloženého činu upřímně litoval, vzal ho na milost a dokonce požádal Galileje, aby až bude zveřejňovat jeho dopis, zmínil jeho tón.

Po Bílé hoře Horký Čechy opustil. Jeho další osudy byly pestré, ale to už není předmětem tohoto článku. Tento článek nelze uzavřít bez zmínky o Mikuláši Koperníkovi, který patří mezi

největší genie lidstva, neboť svou prací dokázal obrátit lidské myšlení k správnému pochopení světa. Jeho heliocentrická nauka narušila dosud prosazované názory na uspořádání světa v zápase s tmářstvím. Pobýval též drahý čas v Itálii. Zastánci Koperníkovy nauky byli krutě pronásledováni a mnozí skončili svůj život na hranici.

To na sobě zakusil i Galileo Galilei, který několikrát stanul před inkvizičním vyšetřováním a nakonec byl přinucen své učení odvolat. Dnes se traduje jeho rčení „a přece se točí“, které měl vyslovit po vynesení inkvizičního rozsudku. Kdyby tak býval učinil před inkvizičním soudem skončil by jistě i on na hranici. To, že se „Země točí“ italsky „Eppur si muove“ se mohlo oficiálně vyslovovat až od 16. dubna 1757. Do říše legend patří též to, že Galilei vynalezl dalekohled. Pouze jej zdokonalil a jeho pomocí objevil tzv. „Medicejské hvězdy“, tj. první čtyři měsíce planety Jupitera.

Cyril Kříž

Třináctidenní pobytový a poznávací zájezd do Kalábrie

Nabízíme Vám na **termín 3. až 15. července 2011 zajímavý a cenově bezkonkurenční pobytový a poznávací zájezd** do letoviska Villaggio Torre Sant'Irene, na západním pobřeží Kalábrie mezi městy Briatico a přístavním městem Tropea s **možností letecké, autobusové nebo vlastní dopravy.**

- **Letecky** z Prahy s přestupem v Miláně nebo Římě s příletem na letiště Lamezia Terme. Levné letenky si může opatřit každý účastník s některou nízkonákladovou společností. Jediná podmínka je přílet do 17.20 hod. kvůli zajištění dopravy do 50 km vzdáleného letoviska spolu s účastníky, kteří přiletí se společností Alitalia. Zde máme **do 30. dubna rezervovány ještě volné zpáteční letenky za 9 100 Kč s odletem 3.7. v 11.50** a příletem do Prahy **15.7. v 16.25.**
- **Autobusem** zpáteční jízdenka **4 500 Kč. (Autobus bude vypraven za předpokladu alespoň 40 účastníků).** Odjezd pátek

1. 7. 20.00; sobota 2. 7. prohlídka Florencie; příjezd do letoviska neděle 3. 7. 9.00.

Zpět z letoviska **v pátek 15. 7. 20.00; sobota prohlídka Říma; příjezd do Prahy neděle 17. 7. 9.00.**

- **Vlastním automobilem** s příjezdem v neděli 3. 7. ráno a odjezdem v pátek 15. 7. večer.

Možnosti ubytování:

- **dvoulůžkové pokoje** s příslušenstvím a chladničkou **230 € za osobu. Polopenzi 18 €, nebo plnou penzi 26 € za osobu a den** (možno objednat na místě).
- **dvoupokojové apartmány** s příslušenstvím, chladničkou a kuchyňským koutem s nádobím, pro 3 dospělé nebo pro 2 dospělé a dvě děti za **celkem 560 €.**

K přihláškám využijte přednostně a bez otálení naši internetovou adresu: www.prateleitalie.eu. Na titulní straně klikněte v zeleném poli na rubriku ZÁJEZD, pod textem nabídky vyplňte přihlášku a klikněte odeslat. Přihlášku lze poslat i písemně na: Společnost přátel Itálie, Brixiho 21, 162 00 nebo na e-mailovou adresu: prateleitalie@seznam.cz **Podrobné informace** lze vyžádat **na tel. 606 648 317.**

Rostislav Pietropaolo

Letní školu italšiny v kombinaci se školou italské kuchyně a kurzy beauty v Umbrii

pro členy a příznivce Společnosti přátel Itálie připravila pražská pobočka ve spolupráci s provincií a městem Terni (Umbria) na **termín: 24.–31. 7. 2011. Místo konání: Terni, Cena: 290 € zahrnuje:** 7× ubytování s polopenzí, výuku jazyka, vaření, beauty (líčení, kosmetika), dopravu v místě, výlety, přítomnost českého zástupce Společnosti přátel Itálie. **Cena nezahrnuje** pojištění a zpáteční cestu Praha Řím, kterou si zajistí každý účastník sám, nejlevněji s některou nízkonákladovou leteckou společností. Z letiště Roma-Fiumicino bude organi-

zován po celý den 24. 7. 2011 transfer vlakem do Terni, **cena 10 €.** **Přihlášky a informace** **Dagmar Koutná, 606 821 691,** koutnadagmar@seznam.cz.

Po konzultaci se zájemci o tento kurz jsme nakonec ustoupili od hromadného organizování dopravy Praha-Roma, protože mnozí účastníci preferují využití jiného typu dopravy, auto, autobus. **24. 7. 2011 bude v příletové hale Roma-Fiumicino přítomna služba, která postupně doprovodí cestující z letadel přilétajících toho dne, na vlak, jedoucí přímo z letiště do Terni.** Původně plánovaný hromadný transfer jedním autobusem by byl s ohledem na mnohahodinové rozdíly v příletech velmi náročný na čekání na letišti. **Vzhledem k nutnosti urychleného zakoupení letenek, (ceny stoupají každým dnem), očekávám vaše přihlášky co nejdříve, ideálně do 11. dubna 2011.** Uved'te prosím telefonické a mailové spojení a druh dopravy, (případný počet volných využitelných míst v autě, která by mohla být přednostně nabídnuta účastníkům našich kurzů italštiny). Jakmile bude kurz naplněn (max. 50 osob), potvrdím vaše přihlášky a budete si moci zakupovat letenky.

*Dagmar Koutná, předsedkyně
pražské pobočky Společnosti přátel Itálie*

Pro Vaši informaci

- **V minulém čísle jsme členy, kteří po dobu dvou roků neuhradili členský příspěvek, upozornili na usnesení VI. valného shromáždění naší společnosti, podle kterého jim má být ukončeno členství.** Členy u kterých se tak stalo opomenutím jsme prosili, aby to neprodleně napravili s tím, že pokud jejich členský příspěvek v dobrovolné výši nebude připsán na náš účet do 15. června 2010, budeme jim nuceni členství ukončit. To jsme v několika případech udělali. Přesto jsme některým dlouholetým členům, kteří na toto upozornění nereagovali, členství zatím neukončili. Pošleme jim i členům, kteří dosud neuhradili členský příspěvek za roky 2009 a 2010 dopis s upozorněním na jejich opomenutí. **Členům, kteří si nejsou svého**

opomenutí vědomi, rádi na jejich dotaz sdělíme za který rok a v jaké výši naposledy členský příspěvek uhradili.

- **K dnešnímu dvojčíslu Zpravodaje přikládáme peněžní poukázky k úhradě členského příspěvku za rok 2011 s prosbou, aby tak bylo učiněno co nejdříve.** Vyžaduje to finanční situace naší společnosti poté co Ministerstvo zahraničních věcí v rámci úsporných opatření naší společnosti neudělilo dotaci. Ta nám po léta pomáhala hradit m.j. část nákladů na naši vydavatelskou činnost včetně vydávání Zpravodaje. Těm, kteří již příspěvek uhradili se omlouváme za automatické vkládání poukázek do všech čísel, které nemůžeme ovlivnit.
- Členové kterým je doručován Zpravodaj prostřednictvím internetu mohou provést úhradu členského příspěvku převodním příkazem nebo složením v hotovosti v kterékoli pobočce České spořitelny na náš účet č. 1937698369/0800.

Z činnosti za období od vydání minulého Zpravodaje uvádíme:

- Po výběrovém konkurzu, který proběhl 5. 6. jsme ve spolupráci s Kulturní asociací J. Futura ve dvou termínech 27. 7. až 9. 8 a 28. 8. až 6. 9. zajistili **účast 23 mladých hudebníků na stáži v mezinárodním mládežnickém orchestru v Trentu.**
- Po slavnostních akcích **ke 20. výročí založení Společnosti přátel Itálie** uspořádaných v květnu olomouckou a v srpnu libereckou pobočkou se v Praze, díky sponzoringu Banco Popolare, CTS group a.s., společnosti Mattoni a Ristorante Adriatico, konala dne 6. 10. tisková konference a **dne 16. 10. v nádherném prostředí Českého muzea hudby pod záštitou předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Miroslavy Němcové a Velvyslance Italské republiky J. E. Fabia Pigliapoco, konal slavnostní koncert** sopranistky Martiny Bárové a mezzosopranistky Edity Randové. Italský velvyslanec ve svém projevu ocenil přínos naší společnosti česko-italskému přátelství. Ocenění si v souvislosti s akce-

mi ke 20. výročí zaslouží člen výboru naší společnosti Dr. Andreas Pieralli šéfredaktor česko-italského magazínu CAMIC, dvouměsíčníku vydávaného Italsko-českou obchodní a průmyslovou komorou, který v jeho 6. čísle zveřejnil dvoustránku, věnovanou 20. výročí společnosti.

- **I. pololetí XX..ročníku kurzů italštiny SPI v Praze** bylo uskutečněno v 19. kurzech za účasti 165 kurzistů, což je proti předšlému pololetí o 2 kurzy a 25 kurzistů více. Podařilo se rozšířit počet vyučujících o další 2 vysokoškolsky kvalifikované rodilé mluvčí, kteří jsou velmi žádaní. II. pololetí bylo zahájeno v 18 kurzech za účasti 130 kurzistů, vedených 3 českými a 7 italskými lektory.
- V rámci X. týdne italského jazyka pořádaného Italským kulturním institutem za účasti Velvyslance Itálie J. E. Fabia Pigliapoco a početného publika proběhla **dne 19. 10. vernisáž výstavy fotografií našeho místopředsedy Ing. Pavla Koppa „Chvilky s Itálií“** věnovaná vzpomínce na jeho přítele Miroslava Horníčka, se kterým vydali stejnojmennou knihu. Touto výstavou vyvrcholila série jeho výstav uskutečněná ve spolupráci s našimi pobočkami v Liberci, Hradci Králové, Českých Budějovicích a v Písku. Tentýž den také byla v Ikl uskutečněna **prezentace knihy Nelly Mlsové „I já jsem byl v Itálii“**. Výstavě Pavla Koppa i knize nelly Mlsové byly zásluhou člena našeho výboru a redakčního koordinátora italsko-anglického měsíčníku Progetto Repubblica Ceca Dr. Giovanni Usaie v říjnovém čísle věnovány 2 články. V tomtéž čísle je také obsáhlá **informace o knize dalšího člena našeho výboru Dr. Pavla Helana „Duce a Kacíř“** o mládí Benita Mussoliniho a jeho vztahu k odkazu Jana Husa. **S potěšením jsme zaznamenali i vydání knihy dalšího člena naší společnosti Petra Kubíka Slovensko-talianské vzťahy 1939–1945“**. K vydavatelské činnosti našich členů přispěl i Dr. Kvido Sandroni, **předseda olomoucké pobočky SPI, osmnáctistránkovou studií o Itálii** zveřejněnou péčí olomouckého kraje v Metodické pomůcce pro školy k problematice mezikulturních vztahů.

- **Naše ediční činnosti** zaměřená na seznamování se specifickými současné Itálie byla počátkem prosince obohacena o **vydání knihy Dr. Josefa Kašpara „Itálie známá i neznámá“**. Proti původnímu předpokladu vyšla v polovičním rozsahu. Proto jsme se rozhodli vydat ji v omezeném nákladu. Po dodání dalších kapitol autorem, které bude znamenat téměř dvojnásobný rozsah textu, plánujeme její aktualizovaný dotisk.
- Každoročního **pietního aktu k uctění památky italských válečných zajatců z první světové války**, pohřbených na vojenském hřbitově v Milovicích **se 6. 11. 2010 za Společnost přátel Itálie zúčastnil** položením květin **předseda pobočky v Brandýse nad Labem Jan Voděra s manželkou**.
- **Brněnská pobočka** uskutečnila v listopadu přednášku dr. Balcárka o dějinách Českého historického ústavu v Římě. Díky členu pobočky Janu Malíkovi, který dokázal získat několik sponzorů se dne 7. 12. konal tradiční předvánoční koncert „Italský vánoční sen“. Pobočka se podílela na organizačním a obsahovém zajištění prvního dne konference ke 150. výročí sjednocení Itálie, který se konal dne 3. března na brněnském Špilberku, včetně položení věnce k památníku italských karbonářů. Hlavní zásluha patřila členu výboru Ing. Přemyslu Putnovi. S ředitelem Muzea města Brna na Špilberku Dr. Pavlem Ciprianem a činiteli regionálního archivu v Rovigu je na jarní měsíce v Brně připravována prezentace v Itálii publikovaná edice dokumentů o věznění italských karbonářů na Špilberku. Jde o digitalizované dokumenty z fondů Moravského zemského archivu. Součástí této prezentace bude uvedení hry v podání italského souboru a studentů oboru herectví z brněnské JAMU. V současné době pobočka řeší způsob jak zajistit rozšíření činnosti a získání nových členů. Rezignaci Dr. Zdeňka Mokrého na funkci Honorárního konzula Italské republiky v Brně, ztratila pobočka významnou oporu své činnosti.
- **Pražská pobočka navázala kontakty s asociací Zlatá ulička v Bologni**, jež se věnuje česko-italským vztahům, propagaci české kultury v Itálii a organizaci kurzů češti-

ny. První akcí, kterou Zlatá ulička představila v Praze byla 9. 11. 2010 zahájená výstava obrazů 5 × 5 Dialogy, na níž představili svá díla 3 italské a 2 české umělci. Ve spolupráci se Zlatou uličkou pokračuje příprava jarního klavírního recitálu našeho člena prof. Radomíra Melmuky v Bologni. Propagaci a organizováním účasti pobočka **podpořila výstavu obrazů našeho člena a bývalého učitele našich kurzů Roberta Alquatiho** v říjnu a listopadu na Jižním městě. 25. 11. byla ve spolupráci s Jednotou tlumočnicků a překladatelů uskutečněna **další přednáška Jiřího Holuba k aktuální situaci v Itálii**. Vzhledem k očekávanému vývoji v souvislosti s událostmi v Libyi, obviněním Sylvania Berlusconiho a jejich vlivu na dění v Itálii bude **příští přednáška Jiřího Holuba pravděpodobně v červnu**. Její konání bude včas oznámeno. V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byla v prosinci v rámci Meziparlamentní unie ustavena dvacetičlenná skupina přátel Itálie a 8. března bylo uskutečněno jednání představitelů Společnosti přátel Itálie o spolupráci s tajemnicí skupiny Ing. Mikšovou. **Tentýž den bylo uskutečněno jejich přijetí předsedkyní poslanecké sněmovny paní Miroslavou Němcovou**. Byla seznámena s akcemi ke 150. výročí sjednocení Itálie a s dalšími oblastmi současné činnosti naší společnosti. S povděkem převzala námi nedávno vydané knihy a z knih jejmizí autory jsou naši další členové i knihu Nelly Mlsové „I já jsem byl v Itálii“. Ocenění činnosti naší společnosti, které vyslovila na závěr přijetí, zopakovala 17. března při slavnostním večeru uspořádaném na Velvyslanectví Itálie Italsko-českou obchodní a průmyslovou komorou ke 150. výročí sjednocení Itálie.

- **V Jihočeské pobočce České Budějovice** došlo po rezignaci její předsedkyně Gabriely Kos Garaffa z důvodů dokončení studií na milánské univerzitě ke změně výboru a po krátké stagnaci k její aktivizaci. 13. září proběhla tradiční serata italiana v Pizzerii da Giorgio, Martin Opluštíl hovořil o italských ostrovech a doplnil přednášku projekcí fotek. Postupně se jim podařilo uskutečnit 2 akce měsíčně. Jedna se koná s lidovějším progra-

mem se koná v pizzerii, druhou akcí je vždy přednáška v knihovně, s akademičtějším zaměřením na literaturu, film, hudbu, historii, i témat z jiných oborů. Chtějí se inspirovat a spolupracovat hlavně s pobočkou v Hradci Králové. **Informování o tom co se dělo a bude dít plní stránky pobočky (www.prateleitalie-jc.eu), která má i facebook. Mailovou poštu (amicidellitalia@centrum.cz) spravuje Klára Dvořáková-Koubová, Hana Petlachová se jako čerstvá absolventka bakalářské italianistiky soustřeďuje na spolupráci s ústavem romanistiky na tamní univerzitě a představuje SPI během výuky. Podrobnou informaci o činnosti podal na listopadovém jednání celostátního výboru nově zvolený předseda pobočky Václav Grubhoffer, který byl současně kooptován do celostátního výboru.**

- **Pobočka SPI Hradec Králové** připravila na 3. listopad přednášku Benátky a Ravenna – dvě perly Jadranu (historie a současnost a na 24. listopad přednášku Dr. Nelly Milsové na téma Canzone Napoleona. 11. 12. proběhla již tradiční italská vánoční besídka. Přednáškou Zdenky Kazdové Italská krása zahájila spolupráci s budějovickou pobočkou. Od ledna do konce března vystavoval v Českých Budějovicích své fotografie z Toskánska a Dolomit Hradečan Pavel Musil, jehož výstavu hradecká pobočka uspořádala s velkým úspěchem v říjnu pod názvem Toskánsko a Dolomity / Oheň a led.
- **Od obnovení činnosti v dubnu 2009 svými téměř třiceti zajímavými a bohatě navštívenými akcemi zaujala hradecká pobočka první místo mezi všemi dalšími pobočkami.** Jejich bilanci zhodnotil na ITALSKÉM VEČERU ke 2. narozeninám spojeném s oslavou 150. výročí sjednocení Itálie dne 6. Května.
- SPI HK zřídila na facebooku účet společnosti a budou rádi, když se na něm členové SPI zapojí do diskuze a když přepošlou odkaz svým přátelům a známým. <http://www.facebook.com/pages/Spolecnost-pratel-Italie-Hradec-Kralove/127745760617575> Pro odpůrce facebooku se nic nemění, internetové stránky

a mailová adresa pobočky i nadále zůstávají a jejich prostřednictvím budou členové informováni o všech akcích a novinkách Společnosti přátel Itálie Hradec Králové. Na stránkách „<http://prateleitalie-hk.ning.com> je též vyhlášení vítězů letní fotosoutěže.

- **Liberecká pobočka** ve spolupráci s Oblastní Galeríí v Liberci a pizzerií Made in Italy připravila netradiční vánoční akci v Oblastní galerii s přednáškou na téma: Italské motivy ve sbírce Oblastní galerie v Liberci. Přednáška byla spojená s promítáním i pro širokou veřejnost. Přednášela členka pobočky, kurátorka sbírek Zuzana Štěpanovičová. Po přednášce byla v Pizzerii Made in Italy, při dobrém jídle, pití a zpěvu majitele restaurace Onofria Borrelliho, probírána roční historie pobočky a fotografie z akcí. Nejvýznamnější akcí posledního období bylo **uspořádání Prvního italského plesu 1. dubna.** V bohatém programu vystoupila Věra Kavanova-Polachova, sólistka opery Divadla FX Šalda v Liberci s áriemi z italských oper, k tanci hrál orchestr Vladimíra Jánského a jazzová skupina Apple Saxes. Pohodu večera doplnil italský raut. Ze vstupenek byla v rámci bohaté tomboly vylosována jako hlavní výhra dovolená od cestovní kanceláře Best Tour v hodnotě 10 000 Kč. **Blíží informace o činnosti pobočky – michal.gorec@bpccr.cz**
- **Olomoucká pobočka** uspořádala v srpnu 2010 další ročník letního kurzu italštiny pro 25 účastníků rozdělených do tří skupin, v prvním pololetí dosáhla počtu 38 účastníků a druhé pololetí zahájila v sedmi kurzech italštiny.
- Uspořádala předvánoční posezení se studenty a přáteli, připravuje také víkendové kurzy a **od pondělí 15. do pátku 19. srpna 2011 další letní intenzivní kurz italského jazyka „Týden s italštinou“.** Celkový počet 30 vyučovacích hodin. Denně 6 hodin. 9.00–10.30, 10.45–12.15, 13.15–14.45. Předměty kurzu: konverzace, gramatika, realie, filmy. Vyučují italští rodilí mluvčí a zkušení čeští lektori. Kurzovné Kč 2 900, sleva 5 % pro členy Společnosti přátel Itálie. Přihlášky do 20. června 2011. Pro zájemce mimo Olomouc může být zajištěno ubytování dle indi-

viduálních požadavků do 20. června 2011.
Bližší informace dott. Kvido Sandroni, mob.: 605 544 321, e-mail: italiano-ol@volny. Další informace o činnosti pobočky na www.prateleitalie-ol.eu

- **Bylo zahájeno jednání k oživení činnosti pobočky v Opavě. Kontaktní spojení na pobočku pro zájemce: Tel.: 608 473 377, e-mail: Čermák Pavel ing.pavel.cermak@centrum.cz**

- Knihkupectví s kavárnou Loft 577 a **zlínská pobočka** SPI pořádají cyklus přednášek s promítáním TOULKY ITÁLÍÍ: přednáška Antické perly Verony a okolí – se konala 14. dubna, Tři dny v Římě 19. května v 18.00, Benátky známé i neznámé 16. června 18.00. Vstup zdarma. Přednáší Bc. Šárka Repíková, překladatelka, tlumočnice a lektorka italštiny.

- **Národní den Itálie na festivalu Znojemský hrozen.** Od roku 1999 se každoročně v září koná v jihomoravském městě Znojmě Mezinárodní televizní a rozhlasový festival pořadů o gastronomii Znojemský hrozen. Kromě soutěžní přehlídky televizní, rozhlasové a reklamní tvorby s gastronomickou tematikou, má rovněž bohatý doprovodný program. Jeho součástí jsou od sedmého ročníku v roce 2005 i tzv. Národní dny, které prezentují národní gastronomii svých zemí. V již 12. ročníku festivalu, který proběhl ve dnech 14.–17. září, se ve čtvrtek 16. září uskutečnil Národní den Itálie, prezentující tuto gastronomickou velmoc za účasti paní Livie Romani, generální tajemnice Italsko – české obchodní a průmyslové komory, a tehdejšího honorárního konzula Itálie v Brně pana Zdeňka Mokrého. Festivalový italský Národní den na hlavním znojemském náměstí připravilo Consorzio Punto Italia „Emozioni“, reprezentované zde panem Fabrizioem Ciprianim, a za významného přispění pana Mário Fialy ze společnosti Alimentari s.r.o. Znojemská veřejnost s velkým zájmem ochutnávala degustační menu, složené z italských specialit jako salámů a uzenin, sýrů, podávala se polenta tarranea, risotto allo zafferano a samozřejmě nemohlo chybět ani italské víno.

Pavel Ciprian

- **Nová italská enoteka „Le strade del vino“** byla otevřena 18. 11. v Záhřebské ulici 10 v Praze na Vinohradech. V typicky italském prostředí jsou nabízena vynikající vína z oblastí Piemontu, Benátska i Sicílie. V nabídce jsou i typické gastronomické produkty. **Majitel pan Massimo Boido nabízí členům Společnosti přátel Itálie, kteří se prokáží členským průkazem 10% slevu.**

- Před každým rozesláním Zpravodaje jsme nuceni redukovat jejich počet o ty adresáty, kteří nám neoznámili změnu a jim zasláný výstisk se nám vrací. **Oznamujte nám prosím změnu adresy.** Mnoho členů, takto přišlo i o členství protože jsem s nimi ztratili kontakt.

- Díky pobočkám v Hradci Králové a v Liberci, které všem členům doručují Zpravodaj v elektronické podobě mohli jsme snížit jeho náklad. Prosíme všechny další členy a příznivce naší Společnosti, kteří si přejí **zasílání Zpravodaje elektronickou poštou**, aby nám to sdělili. Ušetřili bychom náklady na jeho tisk a distribuci.

- **Členy** kteří tak dosud neučinili, opakovaně **žádáme, aby svým pobočkám sdělili e-mailové adresy**, aby mohli být včas informováni o jejich aktivitách.

Zájemcům o archivní výtisky Zpravodaje z předešlých ročníků je můžeme zaslat za sníženou cenu 10 Kč za jedno číslo.

Sledujte rubriku **ZPRÁVY** na www.prateleitalie.eu – je průběžně aktualizována.

Redakční poznámka

Omlouváme se za mimořádné zpoždění ve vydávání Zpravodaje, způsobené nezvládnutelným množstvím úkolů. Abychom toto zpoždění překlenuli vydáváme dnešní Zpravodaj jako dvojčíslo. Ze stejných důvodů tomu bude i s 1. a 2. číslem letošního XVI. ročníku.

Rostislav Pietropaolo

OBSAH 3–4. ČÍSLA XV. ROČNÍKU ZPRAVODAJE SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

Andreas Pieralli: Dlouhý biblický exodus k demokracii.....	1
Irena Bukačová: Hold Plzně Itálii	3
Pavel Helan: Mezinárodní konference k 150 výročí sjednocení Itálie.....	5
Vladislav Tkáč: Itálie, nejbohatší klenotnice UNESCO	6
Josef Kašpar: Itálie nezkažená masovou turistikou.....	8
Petr Kubík: Slovensko-italské vztahy 1939–1945	10
Pavel Michna: K sedmdesátinám předsedy brněnské pobočky Společnosti přátel Itálie	10
K životnímu jubileu Ing.Pavla Koppa, místopředsedy a spoluzakladatele Společnosti přátel Itálie.....	11
Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně-Benátsko (Veneto)	12
Lenka Uchytílová: Herculaneum a Pompeje	14
Cyril Kříž: Průvodci vesmírem	16
Rostislav Pietropaolo: Třináctidenní pobytový a poznávací zájezd do Kalábrie....	18
Dagmar Koutná: Letní škola italštiny, italské kuchyně a kurzy beauty v Terni (Umbrie)	19
Rostislav Pietropaolo: Pro Vaši informaci.....	19
Rostislav Pietropaolo: Redakční poznámka	23

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Pavel Balcárek, Irena Bukačová, Pavel Helan, Josef Kašpar, Pavel Kopp, Dagmar Koutná, Petr Kubík, Pavel Michna, Andreas Pieralli, Rostislav Pietropaolo, Giuseppe Ricchi, Vladislav Tkáč, Lenka Uchytílová,

Technická spolupráce

Josef Pietropaolo, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Jaroslav Hrdlička: Z paměti Vlastimila Kybala o diplomatické činnosti v Římě 1920–1922

Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně-Kampánie (Campania)

Vladislav Tkáč: Itálie, nejbohatší klenotnice UNESCO 2. část

Lenka Uchytílová: Gomorra Roberta Saviana

Skupina přátel Itálie Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v rámci Meziparlamentní unie

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

Vydává Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842